

Nr 151.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa
byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.;
given Stockholms slott den 9 mars 1951.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Eije Mossberg.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 9 mars 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON,
VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON,
LINGMAN.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkten 31, har anslaget till Utrustning av nya sinnessjukhus upptagits med ett allenast preliminärt beräknat belopp, 900 000 kronor. Anledningen härtill var, att medicinalstyrelsen vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande endast inkommit med preliminärt förslag.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, statens allmänna fastighetsfond, punkten 2, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för budgetåret 1951/52 beräkna ett investeringsanslag av 10 500 000 kronor.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spörsmål. I samband därmed torde jag få anmäla uppkomna frågor om anvisande av medel å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus.

**Anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens
sinnessjukhus m. m.**

Anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Vissa byggnadsarbeten m. m. vid Sundby sjukhus.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 281 till 1944 års riksdag angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförde riksdagen (skr. nr 453) å kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, å allmän beredskapsstat II till vissa byggnadsarbeten m. m. vid Sundby sjukhus vid Strängnäs ett anslag av 120 000 kronor. Med hänsyn till de för dispositionen av anslag å allmän beredskapsstat II gällande förutsättningarna hade ifrågasvarande arbete icke kunnat påbörjas under budgetåret 1945/46.

På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 177 till 1946 års riksdag beslöt riksdagen (skr. nr 209) att för budgetåret 1946/47 under anslaget till

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. anvisa dels 120 000 kronor till vissa byggnadsarbeten m. m. vid Sundby sjukhus, dels ock 22 500 kronor till komplettering av avloppsledningarna vid samma sjukhus.

Genom beslut den 21 juni 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta utföra ifrågavarande byggnadsarbeten och komplettering av avloppsledningar för en kostnad av högst 120 000 resp. 22 500 kronor.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett tilläggsanslag å 41 000 kronor för budgetåret 1950/51 för berörda arbeten samt därvid anfört.

Byggnadsarbetena, vilka avsågo ombyggnad av paviljong II och nybyggnad av ett personalbostadshus, kostnadsberäknades hösten 1942 till 117 000 kronor och upptogs i propositionen nr 281/1944 till 120 000 kronor med hänsyn till intill våren 1944 inträffade kostnadsstegringar. Arbetet för komplettering av avloppsledningarna kostnadsberäknades av styrelsen hösten 1945. Den allmänna byggnadskostnadsstegringen uppgår från våren 1944 och från hösten 1945 till i genomsnitt 30 % resp. 22 %, vilket för ifrågavarande arbeten motsvarar 36 000 resp. 5 000 kronor. Erforderligt tilläggsanslag för inträffade byggnadskostnadsstegringar för ifrågavarande arbeten uppgår således till 41 000 kronor.

Departementschefen. Mot byggnadsstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag tillstyrker alltså, att för bestridande av merkostnaderna för ifrågavarande arbeten å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ett belopp av 41 000 kronor.

Uppförande av två läkarbostäder vid Birgittas sjukhus.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 till 1948 års riksdag anvisade riksdagen (skr. nr 235) under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för budgetåret 1948/49 ett belopp av 164 000 kronor till uppförande av två läkarbostäder vid Birgittas sjukhus i Vadstena.

Genom beslut den 4 juni 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 164 000 kronor låta utföra arbetena i fråga.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* erinrat, att bostäderna kostnadsberäknats hösten 1947, varefter en byggnadskostnadsstegring av cirka 4 % motsvarande 6 500 kronor inträffat, samt hemställt om ett tilläggsanslag å sagda belopp för budgetåret 1950/51 för täckande av berörda kostnadsstegring.

Departementschefen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag tillstyrker jag, att för ifrågavarande byggnadsarbeten anvisas 6 500 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Vissa byggnadsarbeten vid Ryhovs sjukhus m. m.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 244 till 1947 års riksdag framlagda förslag anvisade riksdagen (skr. nr 352) under anslaget till Vissa

byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. *dels* 325 000 kronor till vissa ombyggnadsarbeten vid Ryhovs sjukhus i Jönköping, *dels ock* 55 000 kronor till uppförande av en läkarbostad vid sjukhuset. För läkarbostaden hade tidigare av 1946 års riksdag (prop. nr 211; riksd. skr. nr 313) å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppförts ett belopp av 55 000 kronor.

Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta utföra ifrågavarande arbeten för en kostnad av högst 325 000 resp. 55 000 kronor.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* — med förmälan, att båda byggnadsföretagen av styrelsen beräknats enligt det hösten 1946 rådande prisläget till sammanlagt 380 000 kronor samt att den allmänna byggnadskostnadsstegring, som därefter inträffat, uppgår till i genomsnitt cirka 14 % — hemställt om ett tilläggsanslag å 55 000 kronor för budgetåret 1950/51 för täckande av berörda kostnadsstegring.

Departementschefen. Då jag icke har något att erinra mot byggnadsstyrelsens beräkning av den uppkomna merkostnaden, tillstyrker jag, att för arbetena anvisas 55 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Ombyggnad av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus m. m.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 244 till 1947 års riksdag framlagda förslag anvisade riksdagen (skr. nr 352) under anslaget till Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. *dels* 290 000 kronor till ombyggnad av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus i Vänersborg, *dels ock* 51 000 kronor till renovering och utvidgning av sjukhusets vattenverk. För ombyggnaden av administrationsbyggnaden hade tidigare av 1946 års riksdag (prop. nr 211; riksd. skr. nr 313) å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppförts ett belopp av 290 000 kronor.

Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att låta utföra ifrågavarande arbeten för en kostnad av högst 290 000 resp. 51 000 kronor.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett tilläggsanslag å 102 000 kronor för budgetåret 1950/51 för bestridande av uppkomna merkostnader vid arbetenas utförande samt därvid anfört följande.

Ombyggnadsarbetena i administrationsbyggnaden kostnadsberäknades av byggnadsstyrelsen hösten 1945 till 315 000 kronor. Arbetena upptogs i ett av dåvarande arbetsmarknadskommissionen den 21 februari 1946 framlagt förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 till ett belopp, som, tydligen på grund av missförstånd, kom att sluta på endast 290 000 kronor. När ärendet sedan förelades 1947 års riksdag, anmälde detta lägre belopp, som sålunda var 25 000 kronor lägre än den av byggnadsstyrelsen hösten 1945 beräknade kostnaden 315 000 kronor. Den allmänna byggnadskostnadsstegringen sedan kostnadsberäkningen utfördes uppgår till i genomsnitt cirka 22 %, vilket räknat på det kostnadsberäknade beloppet motsvarar cirka 70 000 kronor. Sammanlagt blir därför medelsbehovet (70 000 + 25 000) 95 000 kronor.

Renovering och utvidgning av vattenverket hade av styrelsen beräknats vid det hösten 1946 rådande prisläget, varefter en byggnadskostnadsstegring av cirka 14 %, motsvarande i runt tal 7 000 kronor, inträffat.

För arbetena vid sjukhuset erfordras således ytterligare (95 000 + 7 000) 102 000 kronor.

Departementschefen. På grund av den av byggnadsstyrelsen i det föregående angivna felaktigheten har den tidigare framlagda kostnadsberäkningen kommit att upptagas till ett belopp, som med 25 000 kronor understiger den verkliga beräkningen. Med hänsyn härtill samt till den allmänna stegringen av byggnadskostnaderna tillstyrker jag, att för arbetena i fråga anvisas 102 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Tillbyggnad av Mariebergs sjukhus m. m.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 244 till 1947 års riksdag framlagt förslag anvisade riksdagen (skr. nr 352) under anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. 110 000 kronor till nybyggnad av två läkarbostäder vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn. För läkarbostäderna hade tidigare av 1946 års riksdag (prop. nr 211; riksd. skr. nr 313) å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 anvisats ett belopp av samma storlek.

Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för högst 110 000 kronor låta uppföra de båda läkarbostäderna.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 185 till 1948 års riksdag anvisade vidare riksdagen (skr. nr 235) under förenämnda anslag 1 610 000 kronor till uppförande av en ny paviljong vid sjukhuset samt till utbyggnad av värmecentralen.

Genom beslut den 4 juni 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för en kostnad av högst 1 610 000 kronor låta utföra dessa arbeten.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att kostnaderna för läkarbostäderna av styrelsen beräknades vid prisläget hösten 1946 och för den nya vårdpaviljongen jämte utökning av panncentralen vid prisläget hösten 1947. Den sedan kostnadsberäkningarnas utförande inträffade allmänna byggnadskostnadsstegringen uppgår enligt styrelsen till i genomsnitt cirka 14 % sedan hösten 1946 och cirka 4 % sedan hösten 1947. För täckande av dessa kostnadsstegringar skulle således erfordras $\left(\frac{14 \times 110\,000}{100}\right)$ 15 500 kronor resp. $\left(\frac{4 \times 1\,610\,000}{100}\right)$ 64 500 kronor eller sammanlagt (15 500 + 64 500) 80 000 kronor. Styrelsen hemställer, att sistnämnda belopp anvisas för budgetåret 1950/51.

Departementschefen. Byggnadsstyrelsens framställning föranleder ej någon erinran från min sida. Jag tillstyrker därför, att till arbetena i fråga anvisas 80 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Utvidgning av vattenverket vid Sätters sjukhus m. m.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 244 till 1947 års riksdag framlagda förslag anvisade riksdagen (skr. nr 352) dels 159 000 kronor till utvidgning av vattenverket m. m. vid Sätters sjukhus, dels 150 000 kronor till uppförande av två läkarbostäder vid sjukhuset, dels ock 75 000 kronor till uppförande av en stängselmur vid samma sjukhus.

Genom beslut den 27 juni 1947 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att för högst nämnda belopp låta utföra resp. arbeten.

I skrivelse den 23 september 1950 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att samtliga ifrågavarande arbeten av styrelsen kostnadsberäknats efter det hösten 1946 rådande prisläget samt att på grund av därefter inträffad allmän kostnadsstegring — cirka 14 % — ytterligare $\left[\frac{14}{100} \times (159\,000 + 150\,000 + 75\,000) \right]$ 54 000 kronor erfordras. Styrelsen hemställer, att beloppet anvisas för budgetåret 1950/51.

Departementschefen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag tillstyrker jag, att 54 000 kronor anvisas till ifrågavarande byggnadsarbeten å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51.

Vissa arbeten för tryggande av vattenförsörjningen vid S:t Olofs sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209) att till vissa arbeten för tryggande av vattenförsörjningen vid S:t Olofs sjukhus i Visby för budgetåret 1949/50 anvisa 50 000 kronor.

I skrivelse den 12 januari 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att ytterligare 11 600 kronor måtte anvisas till ifrågavarande arbeten. Styrelsen har som skäl härför anfört, att arbetets igångsättande var av så brådskande natur, att det var vanskligt att på den korta tid, som stod till förfogande, göra en noggrannare kostnadskalkyl.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande över framställningen upplyst, att den icke har något att erinra mot bifall till framställningen, då det vid arbeten av ifrågavarande art ofta uppträder oförutsedda kostnader.

Departementschefen. I likhet med byggnadsstyrelsen har jag intet att invända mot medicinalstyrelsens framställning. På tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår torde sålunda för ifrågavarande arbeten böra anvisas 11 600 kronor.

Uppförande av läkarbostad vid S:t Olofs sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagda förslag uppförde 1946 års riksdag (prop. nr 211; riksd. skr. 313) å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 under kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. ett anslag av 1 500 000 kronor. Nämnda anslag avsågs bl. a. för bestridande av kostnaderna för upp-

förande av sex läkarbostäder vid statens sinnessjukhus. Kostnaderna för dessa arbeten beräknades till 250 000 kronor. Av de sex läkarbostäderna skulle en uppföras vid S:t Olofs sjukhus i Visby.

I enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag anvisade vidare 1947 års riksdag (prop. nr 244; riksd. skr. nr 352) till uppförande av läkarbostaden vid S:t Olofs sjukhus för budgetåret 1947/48 ett belopp av 60 000 kronor.

I skrivelse den 12 januari 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt om ett tilläggsanslag av 13 500 kronor för ifrågavarande arbete. Styrelsen har därvid uppgivit, att erforderligt byggnadstillstånd meddelats den 22 december 1949, samt i övrigt framhållit följande.

Kostnaden, 60 000 kronor, hänför sig till en sommaren 1946 av byggnadsstyrelsen uppgjord kalkyl. Kostnadsstegringen sedan denna tidpunkt skulle enligt av byggnadsstyrelsen uppgjord tabell belöpa sig till cirka 10 000 kronor, d. v. s. byggnadskostnaden skulle för dagen vara 70 000 kronor. I verkligheten är emellertid kostnadsökningen ännu större. Vid jämförelse med flera likadana av byggnadsstyrelsen uppförda byggnader framgår, att kostnaden i själva verket f. n. kan väntas belöpa sig till 73 500 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande över framställningen upplyst, att vid kostnadsberäkningarnas uppgörande var belägenheten av bostaden icke fullt klarlagd. Av denna anledning upptogs i beräkningen inga kostnader för yttre ledningar och arbeten. Med hänsyn härtill och den efter tidpunkten för kostnadsberäkningen inträffade allmänna kostnadsstegringen tillstyrker byggnadsstyrelsen framställningen.

Departementschefen. Med beaktande av de av byggnadsstyrelsen angivna skälen till kostnadsstegringen tillstyrker jag, att på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår upptagas ytterligare 13 500 kronor för uppförande av ifrågavarande läkarbostad.

Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1948 års riksdag (prop. nr 185; riksd. skr. nr 235), att vid Restads sjukhus i Vänersborg skulle utföras vissa elektriska arbeten. Genom beslut den 4 mars 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt *medicinalstyrelsen* att låta utföra arbetena samt ställde 46 000 kronor till styrelsens förfogande härför.

I enlighet med av Kungl. Maj:t i propositionen nr 242 till 1945 års riksdag beslöt riksdagen (skr. nr 420), att vid Sätters sjukhus skulle utföras omläggning av de elektriska installationerna samt anvisade för budgetåret 1945/46 ett belopp av 123 500 kronor till arbetenas utförande.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 111 framlagt förslag beslöt 1949 års riksdag (skr. nr 225), att vid Frösö sjukhus i Östersund skulle utföras vissa elektriska arbeten. Genom beslut den 20 maj 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt *medicinalstyrelsen* att låta utföra ifrågavarande arbeten samt ställde ett belopp av 50 000 kronor till styrelsens förfogande härför.

I skrivelse den 12 januari 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt om till-

läggsanslag för utförande av ovan berörda arbeten. Av vid styrelsens skrivelse fogade promemorior framgår i huvudsak följande.

Restads sjukhus. Orsaken till det erforderliga anslagsöverskridandet — 31 500 kronor — är huvudsakligen, att kostnaden för transformatorbyggnaden i den ursprungliga kostnadsberäkningen år 1944 uppgavs till 7 000 kronor, medan den i verkligheten uppgår till cirka 24 000 kronor. Orsaken härtill är den att transformatorstationen från början planerades kunna inrymmas inom panncentralen. Då emellertid sistnämnda byggnad skall rivras och ersättas med ny panncentral på annan plats, där det icke är lämpligt att förlägga transformatorstationen, blev uppförandet av en särskild transformatorbyggnad erforderligt. Härtill komma de under mellantiden inträffade prisstegringarna.

Schaktning och återfyllning av kabelgravar hade ursprungligen beräknats kunna utföras med hjälp av patientarbetskraft. Sådan arbetskraft har ej kunnat åstadkommas, varför detta arbete måste utföras genom byggnadsstyrelsens försorg, vilket bidragit till den höga byggnadskostnaden.

Sätters sjukhus. Enligt av elektriska provningsanstalten verkställd utredning den 26 juni 1944 skulle kostnaderna uppgå till 123 500 kronor. De verkliga kostnaderna belöpa sig emellertid på sammanlagt 144 400 kronor d. v. s. 20 900 kronor mer än som ursprungligen beräknats. Orsaken härtill är huvudsakligen inträffade prisstegringar samt vissa oförutsedda utgifter.

Frösö sjukhus. För arbetena erfordras ytterligare 13 000 kronor. Orsaken till överskridandet är, att vid den förberedande utredningen endast utbyte av mathissarnas motorer beräknades vara erforderligt. Sedermera har det emellertid visat sig, att mathissarna voro så föräldrade och förslitna, att ett utbyte av anläggningen i sin helhet måste ske.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande över medicinalstyrelsens förslag tillstyrkt framställningarna.

Departementschefen. Med hänsyn till de av medicinalstyrelsen angivna orsakerna till det ytterligare medelsbehovet till ifrågavarande arbeten tillstyrker jag, att på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ytterligare (31 500 + 20 900 + 13 000) 65 400 kronor.

Elektriska arbeten vid S:ta Gertruds sjukhus.

I skrivelse den 6 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag till vissa elektriska arbeten vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik. Därvid har styrelsen anfört bl. a. följande.

Till medicinalstyrelsen inkom den 26 februari 1951 meddelande om att S:ta Gertruds sjukhus' enda tillförande ledning, en högspänningskabel för förbindelse med kraftleverantören, Västerviks Kraftaktiebolag, numera vore så bristfällig, att den omedelbart behövde ersättas med en ny eller sjukhusets strömförsörjning på annat sätt säkras. Tätta avbrott, som på sista tiden hade medfört total mörkläggning av hela sjukhuset, som endast partiellt kunnat hävas, när den lokala kraftproduktionen hunnit sättas i gång, tillåta ej något uppskov med vidtagande av erforderliga åtgärder. Sjukhusets kök och tvätt hade ock vid strömavbrott blivit helt satta ur funktion.

Elektriska Provningsanstalten Aktiebolag har med anledning av inträffade

förhållanden verkställt utredning angående erforderliga arbeten för de påtalade riskernas undanröjande.

Det av elektriska provningsanstalten uppgjorda förslaget upptar två alternativ, det ena utgörande en fördubbling av den tillförande kabeln och reparation av den gamla, det andra gående ut på att från sjukhusområdets motsatta sida, från en annan kraftleverantören tillhörande högspänningsledning i Jenny tillföra sjukhuset elkraft i form av 10 kV växelström och därjämte reparation av den befintliga tillförande kabeln i likhet med vad i första alternativet föreslås. Medicinalstyrelsen finner i likhet med elektriska provningsanstalten alternativ 2 avgjort vara att föredraga ur säkerhetssynpunkt. Vid sjukhuset med helt elektrifierade kök och tvätt kan sådan dubbel säkerhet för kraftförsörjningen icke undvaras. Elektriska provningsanstalten har för sin del kostnadsberäknat de båda alternativen till 17 500 resp. 27 500 kronor. Båda dessa belopp kunna emellertid minskas med 2 500 kronor, utgörande kostnaden för översyn och reparation av den befintliga kabeln.

Medicinalstyrelsen hemställer, att 25 000 kronor anvisas för budgetåret 1951/52.

Departementschefen. För egen del anser jag mig kunna tillstyrka medicinalstyrelsens förslag. Emot den gjorda kostnadsberäkningen har jag intet att erinra. Med hänsyn till angelägenheten av att arbetena komma till utförande snarast möjligt torde beloppet böra anvisas å tilläggsstat. Jag föreslår alltså, att för ifrågavarande arbeten anvisas ett belopp av 25 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Anslag för budgetåret 1951/52.

Uppförande av en tuberkulosavdelning vid Ulleråkers sjukhus.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1949 års riksdag (prop. nr 111; riksd. skr. nr 225), att vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av högst 2 000 000 kronor. I detta belopp ingingo icke kostnaderna för yttre ledningar, för eventuellt erforderlig komplettering av panncentral m. m. vid sjukhuset och för eventuellt nödvändiga särskilda grundläggningsarbeten. Dessa kostnader voro nämligen då ej möjliga att överblicka. För påbörjande av avdelningen anvisade riksdagen för budgetåret 1949/50 ett belopp av 300 000 kronor, varjämte riksdagen beslöt, att för ändamålet finge disponeras 300 000 kronor av de medel, som av riksdagen tidigare anvisats för andra etappen av om- och nybyggnadsarbeten vid sjukhuset.

Vidare beslöt 1950 års riksdag (skr. nr 209) efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 113 — vari kostnaderna för avdelningen beräknats till 2 300 000 kronor — att för arbetena i fråga anvisa ytterligare 100 000 kronor.

För byggnadsföretaget har sålunda hittills anvisats sammanlagt (300 000 + 300 000 + 100 000) 700 000 kronor.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* anförut, att den räknar

med att den ena av de båda till avdelningen hörande paviljongerna jämte vissa gemensamma yttre arbeten skall kunna påbörjas under första halvåret 1951, varvid arbetena i huvudsak komma att färdigställas under loppet av nästa budgetår. För färdigställande av dessa arbeten beräknar styrelsen, att ett belopp av 1 200 000 kronor erfordras. Medelsbehovet för nästa budgetår skulle således uppgå till (1 200 000 — 700 000) 500 000 kronor.

Departementschefen. Byggnadsstyrelsens förslag föranleda ingen erinran från min sida. Jag tillstyrker sålunda att för fullföljande av den ena i de avdelningen ingående paviljongerna för nästa budgetår anvisas 500 000 kronor.

Ombyggnad av norra mansavdelningen vid Ulleråkers sjukhus.

I propositionen nr 68 till 1936 års riksdag redovisades utförligt en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 12 februari 1935 framlagd plan för en fullständig renovering av Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Genomförandet av denna plan har uppdelats i tre etapper.

Av 1936 års riksdag (prop. nr 68; riksd. skr. nr 318) beslöts sålunda, att såsom en första etapp av sjukhusets renovering skulle verkställas följande arbeten, nämligen dels anläggande av en ny ångcentral jämte ombyggnad av vattenverket, dels ock uppförande av fem bostadshus för sjukvårdspersonalen. Dessa arbeten äro utförda, dock med den förändringen att tre av bostadshusen avsedda för ogift personal sammanslagits till ett större hus.

Vid 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 256; riksd. skr. nr 413) beslötos vidare såsom en andra etapp i sjukhusets renovering uppförande av läkarbostad, utförande av ledningsarbeten i köksbyggnaden, anordnande av lokaler för bageri och tvätt, ändring av gamla snickarverkstaden till bostadsrum, vissa ändringar av målarverkstaden, uppförande av ny snickeriverkstad, inledande av vatten- och avloppsledningar i de söder om sjukhuset belägna personalbostäderna, avhjälpande av vissa med sjukhusets svinstall förenade hygieniska olägenheter, desinfektionsanläggning, vissa utvändiga ledningar, reningsverk för avlopp samt vissa elektriska anläggningar, maskinell utrustning och utvändiga kablar m. m. Av de i andra etappen ingående arbetena ha hittills utförts endast vatten- och avloppsledningar till de söder om sjukhuset belägna personalbostäderna, ledningar för svinstall och tvättstuga samt avloppsledningar, pumpverk m. m. för anslutning till Uppsala stads reningsverk. Därjämte har sjukhuset försetts med automattelefonanläggning. Övriga i etappen ingående arbeten ha ännu icke påbörjats.

För de nu nämnda båda etapperna av sjukhusets renovering ha av 1936, 1937, 1938, 1939, 1941 och 1946 års riksdagar anvisats (1 000 000 + 524 000 + 471 000 + 900 000 + 440 000 + 118 000) 3 453 000 kronor. Vid ingången av budgetåret 1948/49 hade 1 028 018 kronor därav ännu ej tagits i anspråk. Beträffande sistnämnda belopp beslöt 1949 års riksdag, att 600 000 kronor finge disponeras för uppförande av två nya vårdpaviljonger och 300 000 kronor för uppförande av en tuberkulosavdelning vid sjukhuset.

Av de i den förenämnda planen för sjukhusets renovering upptagna arbetena återstod härefter som en tredje etapp renoveringen av administrationsbyggnaderna och sjukpaviljongerna. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 21 juni 1940 uppdragit åt medicinalstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen verkställa överarbetning av denna etapp av renoveringsplanen, framlade medicinalstyrelsen i skrivelse den 18 februari 1947 förslag till uppförande vid sjukhuset av en ny vårdpaviljong för omkring 200 patienter, vilken närmast var avsedd för att omhändertaga de patienter, som måste evakueras från de redan befintliga paviljongerna vid sjukhuset under dessas ombyggnad. Förslaget förelades 1947 års riksdag (prop. nr 244; riksd. skr. nr 352), som beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras en ny vårdpaviljong för en beräknad kostnad av högst 2 200 000 kronor. För paviljongen anvisades av 1947 och 1948 års riksdagar tillhopa 1 600 000 kronor. Sedermera föreslog emellertid statens sinnessjukvårdsberedning i skrivelse den 10 februari 1949, att paviljongen skulle uppdelas i två från varandra skilda byggnader. Frågan härom underställdes 1949 års riksdag (prop. 111; riksd. skr. nr 225), som beslöt, att vid sjukhuset skulle uppföras två nya vårdpaviljonger för en beräknad kostnad av högst 3 150 000 kronor. Härjämte beslöt riksdagen, att för de båda paviljongerna finge disponeras dels de medel å tillhopa 1 600 000 kronor, som tidigare anvisats för den av 1947 års riksdag beslutade paviljongen, dels ock 600 000 kronor av de medel, som tidigare anvisats för andra etappen av om- och nybyggnadsarbetena vid sjukhuset. 1950 års riksdag anvisade ytterligare 950 000 kronor (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209). Sammanlagt ha alltså för de båda paviljongerna hittills ställts till förfogande 3 150 000 kronor.

Frågan om de fortsatta moderniseringsarbetena vid sjukhuset upptogs där- efter av statens sinnessjukvårdsberedning, som i skrivelse den 16 februari 1950 framhöll i fråga om ordningsföljden för de fortsatta arbetena, att den funnit mest angeläget, att paviljong 2, den nuvarande manspaviljongen vid norra sjukhuset, först bleve föremål för ombyggnad. Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 113) anvisade 1950 års riksdag (skr. nr 209) 475 000 kronor till upprättande av ritningar och andra handlingar samt påbörjande av vissa delar av arbetena.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att de två nu färdigställda nya paviljongerna tagits i bruk. Arbetena med ombyggnad av norra mansavdelningen borde därför igångsättas i början av år 1951. Styrelsen uttalar, att det därvid är lämpligt att såsom en första etapp utföra ombyggnad av den södra flygelbyggnaden till norra mansavdelningen. Kostnaderna för denna etapp uppskattas preliminärt till 1 800 000 kronor. För bud- getåret 1951/52 erfordras härav ett belopp av 900 000 kronor.

Departementschefen. Jag delar byggnadsstyrelsens uppfattning, att ombyggnaden av norra mansavdelningen vid Ulleråkers sjukhus nu bör sättas igång. Under hand har jag inhämtat, att ritningar numera upprättats över ombyggnadsförslagen rörande avdelningens båda flyglar. Huru byggnadens mittparti skall utformas är ännu icke slutligen löst. Någon mera definitiv

kostnadsberäkning för hela ombyggnadsprogrammet för avdelningen har därför icke kunnat uppgöras. Det oaktat synas hinder icke böra möta mot att medel nu anvisas för ombyggnadsarbeten i den södra flygeln. Emot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för denna del av ombyggnadsarbetena har jag ej någon erinran. Jag tillstyrker styrelsens förslag om anvisande av ett belopp av 900 000 kronor för nästa budgetår.

Ombyggnad av Birgittas sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1946 års riksdag (prop. nr 177; riksd. skr. nr 209), att vid Birgittas sjukhus i Vadstena skulle i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen nr 242 till 1945 års riksdag framlagt förslag i en första etapp utföras om- och nybyggnadsarbeten för en beräknad kostnad av högst 4 150 000 kronor. Av detta belopp anvisade riksdagen för budgetåret 1946/47 1 000 000 kronor. Sedermera har för fullföljande av dessa arbeten av 1947, 1948 och 1949 års riksdagar anvisats tillhoppa 2 360 000 kronor för budgetåren 1947/48—1949/50, varjämte 1949 års riksdag medgivit, att för arbetena finge disponeras besparingar om tillhoppa 940 000 kronor å investeringsanslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. Vidare beslöt 1950 års riksdag (skr. nr 209) efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 113, enligt vilken kostnaderna för ifrågakvarande byggnadsföretag beräknats till 6 865 000 kronor, att till berörda arbeten anvisa sammanlagt 2 000 000 kronor, varav 800 000 kronor på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 samt 1 200 000 kronor för budgetåret 1950/51. Sammanlagt ha alltså hittills (1 000 000 + 2 360 000 + 940 000 + 2 000 000) 6 300 000 kronor ställts till förfogande för arbetena.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* — med förmälan, att de arbeten, som nu återstå av första etappen, äro färdigställande av paviljong D 1 (påbörjad senhösten 1949), uppförande av paviljong D 2 (påbörjad hösten 1950) samt yttre arbeten i anslutning till dessa byggnader jämte smärre kompletteringsarbeten i de redan färdiga byggnaderna — hemställt om att återstoden av den hösten 1949 beräknade kostnaden, (6 865 000 — 6 300 000) 565 000 kronor, måtte ställas till styrelsens förfogande för nästa budgetår.

Departementschefen. Med hänsyn till fortskridandet av nybyggnadsarbetena vid Birgittas sjukhus tillstyrker jag, att för nästa budgetår anvisas det av byggnadsstyrelsen äskade beloppet, 565 000 kronor.

Om- och nybyggnadsarbeten vid Västra Ny sjukhus.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t medgav 1946 års riksdag (prop. nr 177; riksd. skr. nr 209), att dåvarande statens uppfostringsanstalt å Bona överfördes till den statliga sinnessjuk- eller sinnesslövärdens fr. o. m. den tidpunkt Kungl. Maj:t bestämde. Vidare anvisade riksdagen under femte huvudtiteln för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag av 490 000 kronor för vissa ombyggnadsarbeten vid anstalten. Dessa arbeten avsågo modernisering och ombyggnad av de båda flygelbyggnaderna vid den s. k. gamla an-

stalten. Sedermera ha av 1948 års riksdag (prop. nr 2 och 303; riksd. skr. nr 34 och 457) såsom reservationsanslag under V a huvudtiteln å tilläggsstat II för budgetåret 1947/48 och under elfte huvudtiteln å tilläggsstat I för budgetåret 1948/49 anvisats ytterligare tillhopa 98 000 kronor för dessa arbeten.

Sedan medicinalstyrelsen i sin anslagsframställning rörande avlöningar vid statens sinnessjukhus för budgetåret 1948/49 framlagt förslag till personalstat för Bonaanstalten och därvid utgått från att anstalten skulle utnyttjas för vård av yngre asociala imbecilla män, underställdes denna fråga 1948 års riksdag (prop. nr 145). Däri förordades i enlighet med medicinalstyrelsens förslag, att anstalten skulle tagas i anspråk som sjukhus för asociala imbecilla män med till en början 120 vårdplatser, inrymda i de nyss omnämnda båda flygelbyggnaderna, samt framlades förslag till personalorganisation vid sjukhuset och medelsanvisning härför. Riksdagen (skr. nr 234) lämnade förslagen i propositionen utan erinran.

Genom beslut den 4 juni 1948 föreskrev Kungl. Maj:t härefter, att Bonaanstalten fr. o. m. den 1 juli 1948 skulle överföras till den statliga sinnesslövärdn och fr. o. m. samma dag benämnas Västra Ny sjukhus.

Vidare må i detta sammanhang erinras om att 1948 års riksdag (prop. nr 205; riksd. skr. nr 239) såsom reservationsanslag å tilläggsstat II under V a huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisat 303 000 kronor till fortsatt ombyggnad av Bonaanstalten. Dessa arbeten avsågo ombyggnad av två i den s. k. jordbruksavdelningen ingående flygelbyggnader, vilka efter ombyggnaden skulle disponeras såsom en provisorisk alkoholistanstalt med 40 vårdplatser. Samtidigt anvisades för budgetåret 1948/49 medel för utrustning av denna alkoholistanstalt samt för avlöningar och omkostnader vid densamma. Anstalten var avsedd att ersätta den vid fångvårdsanstalten i Västervik anordnade alkoholistanstalten, vilken alltså skulle nedläggas, samt att i övrigt omhändertaga sådana svårskötta alkoholister, som icke kunde vårdas på alkoholistanstalten å Svartsjö.

I skrivelse den 10 december 1949 framlade medicinalstyrelsen förslag om utförande av vissa ytterligare arbeten vid Västra Ny sjukhus, varvid styrelsen samtidigt föreslagit en förflyttning av den provisoriska alkoholistanstalten till Salberga sjukhus i Sala. Styrelsen upplyste, att en plan förelåg för anstaltens om- och utbyggnad till ett specialistsjukhus för asociala imbecilla med 337 vårdplatser. Emellertid ansåg sig styrelsen böra inskränka sig till att föreslå ett begränsat byggnadsprogram för sjukhusets färdigställande för endast 205 patienter. Kostnaderna härför beräknades av styrelsen till 3 500 000 kronor. Härav hade dock 303 000 kronor redan anvisats av 1948 års riksdag för ombyggnad av jordbruksavdelningens flyglar. Styrelsen anförde vidare, att en förflyttning av den provisoriska alkoholistanstalten till Salberga sjukhus i Sala kunde ytterligare förbilliga sjukhusets utbyggnad. Totalkostnaderna för genomförandet av det av medicinalstyrelsen föreslagna byggnadsprogrammet beräknades av byggnadsstyrelsen till 2 860 000 kronor.

Medicinalstyrelsens skrivelse anmäldes i propositionen nr 113 till 1950

års riksdag. Däri tillstyrktes medicinalstyrelsens byggnadsprogram om 205 vårdplatser och förslaget om förflyttning av den provisoriska alkoholistanstalten till Salberga sjukhus samt föreslogs för arbetenas påbörjande anvisande av 800 000 kronor av de till i runt tal 2 900 000 kronor uppskattade kostnaderna. Riksdagen biföll förslagen (skr. nr 209).

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att de arbeten, som enligt fastställd kvotplan nyligen påbörjats, äro huvuddelen av arbetena för ordnande av vattenförsörjningen samt nybyggnad av bostadshus för ogift personal. Styrelsen anser, att under år 1951 böra i första hand igångsättas ombyggnad av ekonomibygnaden, skolbyggnaden och vissa yttre arbeten samt beräknar det för budgetåret 1951/52 erforderliga medelsbehovet till 700 000 kronor.

Departementschefen. Emot den föreslagna ordningsföljden för de fortsatta om- och tillbyggnadsarbetena vid Västra Ny sjukhus har jag intet att erinra. Jag tillstyrker även byggnadsstyrelsens förslag om anvisande av 700 000 kronor för nästa budgetår till ifrågavarande arbeten.

Uppförande av panncentral vid Restads sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1949 års riksdag (prop. nr 111; riksd. skr. nr 225), att vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik, Restads sjukhus i Vänersborg och S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg skulle utföras arbeten inom ångpanneanläggningarna för en beräknad kostnad av högst 1 350 000 kronor. Häri ingick ett belopp av 525 000 kronor för Restads sjukhus. Beloppet var avsett för utbyte av ångpanneanläggningen vid sjukhuset. För anläggningen anvisade riksdagen för budgetåret 1949/50 ett belopp av 55 000 kronor för att möjliggöra beställning av erforderliga ångpannor, för vilka leveranstiden då uppskattades till cirka 3 år.

I skrivelse den 16 februari 1950 framlade statens sinnessjukvårdsberedning förslag till uppförande av en helt ny panncentral vid sjukhuset för en av byggnadsstyrelsen beräknad kostnad av 1 250 000 kronor. Beredningen framhöll, att det befintliga pannhuset var planerat för en helt annan typ av pannanläggningar än som skulle komma till utförande samt att man, därest det nuvarande pannhuset bibehölles, trots viss ombyggnad av detsamma icke skulle erhålla en på längre sikt rationell lösning av panncentralens utformning.

Beredningens skrivelse anmäldes i propositionen nr 113 till 1950 års riksdag. Däri föreslogs, att vid ifrågavarande sjukhus skulle uppföras en panncentral till en beräknad kostnad av högst 1 250 000 kronor samt att för budgetåret 1950/51 borde anvisas ytterligare 25 000 kronor. Riksdagen biföll förslaget (skr. nr 209).

För byggnadsföretaget har sålunda hittills anvisats sammanlagt (55 000 + 25 000) 80 000 kronor.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att den under hösten 1950 beställt ångpanneutrustningen och därvid erhållit sådan leveranstid, att panncentralen bör stå färdig för installation i slutet av år 1951. Detta betyder, att uppförandet av byggnaden måste påbörjas i början av år 1951 och att huvudparten av ännu icke anvisade medel (1 250 000 — 80 000) 1 170 000 bör stå till förfogande under budgetåret 1951/52. Styrelsen beräknar det för budgetåret 1951/52 erforderliga medelsbehovet till 1 000 000 kronor.

Departementschefen När 1949 års riksdag anvisade medel för att möjliggöra utläggande av beställning av erforderliga ångpannor till panncentralen vid Restads sjukhus räknade man med en leveranstid av cirka 3 år. Enligt vad byggnadsstyrelsen nu upplyser, kan leveransen av pannorna förväntas så snart, att panncentralen bör vara uppförd i slutet av år 1951. Det är under rådande omständigheter angeläget att sätta i gång byggnadsarbetena. Emot byggnadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag ingen erinran. Jag tillstyrker därför, att för nästa budgetår anvisas 1 000 000 kronor.

Uppförande av panncentral vid Mariebergs sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skulle uppföras en panncentral för en beräknad kostnad av högst 1 250 000 kronor samt anvisade för budgetåret 1950/51 400 000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att uppförandet av panncentralen skall inom kort påbörjas och att panncentralen skall i samkörning med den befintliga panncentralen drivas med enbart varmvattenpannor intill dess de nya högtrycksångpannorna installerats. Medelsbehovet under nästa budgetår beräknar styrelsen under dessa förutsättningar till 700 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag tillstyrker jag, att för uppförande av ny panncentral vid Mariebergs sjukhus för nästa budgetår anvisas 700 000 kronor.

Ombyggnad av ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), att vid Sätters sjukhus skulle för en kostnad av högst 1 150 000 kronor verkställas ombyggnad av ekonomibygnaden samt anvisade för budgetåret 1950/51 250 000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* anfört, att ombyggnaden icke kan påbörjas förrän ett personalbostadshus, avsett att ersätta de i byggnaden nu inrymda bostäderna, uppförts. Byggnadsstyrelsen har underhand erfarit, att statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande har för

avsikt att äska medel för detta bostadshus, vilket i händelse av Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall bör påbörjas snarast möjligt under innevarande år. Under sådana förhållanden anser byggnadsstyrelsen, att ombyggnaden av ekonomibygnaden icke kan påbörjas förrän i början av år 1952. Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 torde därför komma att inskränka sig till 100 000 kronor.

Departementschefen. Under rubriken uppförande av personalbostadshus m. m. vid Sätters sjukhus biträder jag i det följande av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande framlagda förslag till ändringar av det tidigare beslutade ombyggnadsprogrammet för ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus samt uppförande av ett personalbostadshus vid sjukhuset. De senare skulle bl. a. ersätta vissa personalbostäder i ekonomibygnaden, vilka enligt förslaget komma att tagas i anspråk för ordnande av personalmatsalarna. Vid bifall här till komma de förutsättningar, under vilka byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår till ombyggnad av ekonomibygnaden, alltså att föreligga. I likhet med styrelsen uppskattar jag medelsbehovet för dessa arbeten under nästa budgetår till 100 000 kronor.

Uppförande av personalbostadshus vid Gädeå sjukhus.

I enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), att vid Gädeå sjukhus i Härnösand skulle för en kostnad av 625 000 kronor uppföras ett personalbostadshus samt anvisade för budgetåret 1950/51 ett belopp av 300 000 kronor för arbetenas påbörjande.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* — med förmälan, att ifrågakvarnande arbeten beräknas kunna påbörjas under våren 1951 och i huvudsak färdigställas under nästa budgetår — hemställt om anvisande av (625 000 — 300 000) 325 000 kronor.

Departementschefen. Enär personalbostadshuset beräknas bliva i huvudsak färdigställt under nästa budgetår, böra ännu icke anvisade medel av det för byggnadens färdigställande beräknade beloppet ställas till förfogande. Jag tillstyrker därför byggnadsstyrelsens förslag om anvisande av 325 000 kronor för nästa budgetår.

Uppförande av en tuberkulosavdelning vid Umedalens sjukhus.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1949 års riksdag (prop. nr 111; riksd. skr. nr 225), att vid Umedalens sjukhus skulle uppföras en tuberkulosavdelning för en beräknad kostnad av 2 000 000 kronor. I detta belopp ingingo icke kostnaderna för yttre ledningar, för eventuellt erforderlig komplettering av panncentral m. m. vid sjukhuset och för eventuellt nödvändiga grundläggningsarbeten. Dessa kostnader voro nämligen då ej möjliga att överblicka. För påbörjande av avdelningen anvisade riksdagen för budgetåret 1949/50 ett belopp av 400 000 kronor.

Vidare beslöt 1950 års riksdag (skr. nr 209) efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 113 — vari kostnaderna för avdelningen beräknats till 2 700 000 kronor — att för arbetena anvisa ytterligare 300 000 kronor.

För byggnadsföretaget ha sålunda hittills anvisats sammanlagt (400 000 + 300 000) 700 000 kronor.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att enligt fastställd kvotplan har den ena av de båda till avdelningen hörande paviljongerna jämte vissa gemensamma yttre arbeten helt nyligen påbörjats och kommer att färdigställas under nästa budgetår. För färdigställande av dessa arbeten torde erfordras ett belopp av 1 400 000 kronor och medelsbehovet för nästa budgetår uppgår därvid till (1 400 000 — 700 000) 700 000 kronor.

Departementschefen. Mot byggnadsstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas 700 000 kronor för fortsättande av arbeten på uppförande av den ena av de i avdelningen ingående paviljongerna.

Ombyggnads- och utvidgningsarbeten vid Furunäsets sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1945 års riksdag (prop. nr 242; riksd. skr. nr 420), att vid Furunäsets sjukhus vid Piteå skulle i enlighet med av chefen för socialdepartementet i propositionen nr 281 till 1944 års riksdag förordat förslag verkställas ombyggnads- och utvidgningsarbeten för en sammanlagd kostnad av högst 1 723 800 kronor. Av detta belopp avsågos 990 000 kronor för uppförande av en ny paviljong, 668 800 kronor för ombyggnad av huvudbyggnaden och 65 000 kronor för reparationer å huvudbyggnaden. För dessa arbeten ha av 1945, 1946 och 1948 års riksdagar för budgetåren 1945/46, 1946/47 och 1948/49 anvisats sammanlagt 1 350 000 kronor.

Sedermera framlade byggnadsstyrelsen i skrivelse den 22 november 1948 ett omarbetat och utökat förslag till ombyggnad av huvudbyggnaden, vilket av styrelsen kostnadsberäknades till 3 800 000 kronor. Samtidigt anmälde styrelsen, att kostnaderna för nybyggnadsarbetena, d. v. s. den nya paviljongen och därmed sammanhängande arbeten inom pannhuset, då uppskattades till cirka 1 250 000 kronor. Vidare framlade medicinalstyrelsen i skrivelse den 16 september 1949 förslag till viss utvidgning av byggnadsprogrammet beträffande ombyggnaden av huvudbyggnaden, vilken ökning kostnadsberäknats till 350 000 kronor. De sammanlagla kostnaderna för arbetena vid sjukhuset komme alltså att uppgå till (3 800 000 + 1 250 000 + 350 000) 5 400 000 kronor. Förslaget till ombyggnad av huvudbyggnaden förelades 1949 års riksdag (prop. nr 111; riksd. skr. nr 225), som icke motsatte sig den föreslagna omändringen och för fortsättande av arbetena vid sjukhuset anvisade 700 000 kronor för budgetåret 1949/50. Förslaget till viss utvidgning av byggnadsprogrammet för ombyggnaden av huvudbyggnaden underställdes 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), som lämnade förslaget utan erinran samt för budget-

året 1950/51 anvisade 1 100 000 kronor för fortsättande av arbetena vid sjukhuset.

Sammanlagt har alltså hittills för förenämnda arbeten vid sjukhuset anvisats (1 350 000 + 700 000 + 1 100 000) 3 150 000 kronor.

I skrivelse den 30 januari 1951 har *byggnadsstyrelsen* upplyst, att arbetena med ombyggnad av huvudbyggnaden ha pågått sedan hösten 1949 och beräknas bliva i huvudsak färdigställda till våren 1953. Med hänsyn till arbetenas karaktär är det enligt styrelsen f. n. icke möjligt att bedöma huruvida den senast angivna kostnaden (3 800 000 + 350 000) 4 150 000 kronor för om- och tillbyggnad av huvudbyggnaden kommer att överskridas eller ej. Styrelsen ämnar längre fram, då ett bättre överblickande av kostnaderna är möjligt, anmäla det ytterligare medelsbehov, som eventuellt kan komma att uppstå.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar styrelsen till 900 000 kronor.

Departementschefen. De arbeten, som beslutats för ombyggnad och utvidgning av Furunäsets sjukhus i Piteå ha kostnadsberäknats till sammanlagt 5 400 000 kronor. För arbetena ha hittills anvisats tillhoppa 3 150 000 kronor. Byggnadsstyrelsen beräknar medelsbehovet under nästa budgetår för ifrågasvarande arbeten till 900 000 kronor. Häremot har jag ej någon erinran. Jag tillstyrker sålunda att för nästa budgetår anvisas 900 000 kronor. Vid bifall härtill skulle den totala medelsanvisningen uppgå till (3 150 000 + 900 000) 4 050 000 kronor.

Uppförande av nytt sinnessjukhus vid Karlskrona.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), att för utredning rörande uppförande av nytt sinnessjukhus vid Karlskrona för budgetåret 1950/51 anvisa 100 000 kronor.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* hemställt om 50 000 kronor för bestridande av kostnader för fortsatt utredning rörande utformningen av ett nytt sinnessjukhus vid Karlskrona. Kommittén anför.

Kommittén — som väl inser angelägenheten av att i rådande statsfinansiella läge största möjliga återhållsamhet iakttages i fråga om statens utgifter — måste beklaga, att det för nästa budgetår preliminärt beräknade beloppet till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. begränsats till 10,5 miljoner kronor i stället för det av statens sinnessjukvårdsberedning beräknade årliga medelsbehovet av cirka 17 miljoner kronor. Enligt kommitténs mening hade det varit angeläget, att förslag kunnat föreläggas 1951 års riksdag om uppförande av det av statsmakterna beslutade nya sinnessjukhuset i Karlskrona med hänsyn till behovet av nya vårdplatser såväl för intagning av nya patienter som för evakuering av patienter vid sjukhus, vilka beräknas bliva föremål för ombyggnad. Vid avvägningen av de behov, som närmast borde tillgodoses inom den preliminärt beräknade kostnadsramen har kommittén inför angelägenheten av att fullfölja redan påbörjade renoveringsarbeten dock funnit sig sakna möjlighet att framlägga förslag till det nya sinnessjukhuset i Karlskrona. Utredningsarbetet rörande Karlskronasjukhuset har

på grund härav måst i viss mån anstå till förmån för de av kommittén i det följande framförda förslagen. Emellertid avser kommittén att fortsätta utredningen av sjukhusets utformning så att definitivt förslag kan föreläggas nästa års riksdag. Utöver av 1950 års riksdag anvisade 100 000 kronor får kommittén hemställa om ytterligare 50 000 kronor för ändamålet.

Departementschefen. I likhet med statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande anser jag det angeläget att så snart ske kan underställa riksdagen förslag till uppförande av det av 1950 års riksdag beslutade nya sinnessjukhuset vid Karlskrona. Den fortsatta bearbetningen av det antagna förslaget till sjukhusets utformning samt upprättandet av fullständiga ritningar och kostnadsberäkningar för byggnadsföretaget omhänderhaves av kommittén. För fortsättande av utredningsarbetet under nästa budgetår beräknar kommittén 50 000 kronor. Jag tillstyrker, att sagda belopp anvisas.

Renovering av personalbostadshus vid Ulleråkers sjukhus.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* hemställt, att medel måtte anvisas till renovering av vissa personalbostadshus vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Kommittén anför.

Direktionen för Ulleråkers sjukhus har hemställt, att genom medicinalstyrelsens försorg måtte upprättas förslag och vidtagas åtgärder för anordnande av badrum och installation av värmeledning i personalbostadshusen nr XLIII och XLIV vid sjukhuset. Efter verkställd utredning har medicinalstyrelsen överlämnat ärendet till kommittén för vidare handläggning.

Ifrågavarande byggnader, som äro uppförda under 1920-talet och belägna utmed den från Stockholmsvägen ledande infartsvägen till sjukhuset sakna nu värmeledning, varmvatten och badrum. Byggnad XLIII inrymmer 3 lägenheter om 3 rum och kök för uppsyningsmän, 1 lägenhet om 2 rum och kök för hantverksföreståndaren i snickeri och 3 enkelrum. Byggnad XLIV omfattar 4 lägenheter om 2 rum och kök för en uppsyningsman och tre över-skötare. Byggnaderna äro beträffande standard och utförande i huvudsak jämförbara med de personalbostäder vid Sundby sjukhus, för vilkas ombyggnad och modernisering 1949 års riksdag anvisat medel. I motsats till sistnämnda byggnader äro bostäderna vid Ulleråker dock försedda med vattenklosetter varjämte köksinredningarna i desamma ha moderniserats.

Kommittén framhåller, att de föreslagna moderniseringsåtgärderna kunna betraktas ingå såsom ett led i den allmänna upprustning av sjukhusanläggningen, som förordats av statens sinnessjukvårdsberedning i dess avgivna betänkande.

Kostnaderna för renoveringsarbetena uppskattas till 75 000 kronor. Kommittén hemställer, att för budgetåret 1951/52 anvisas ett belopp av 75 000 kronor för ändamålet.

Departementschefen. Enligt vad jag själv kunnat konstatera voro vissa personalbostäder vid Sundby sjukhus vid Strängnäs före renoveringen i starkt behov av en genomgripande reparation. Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande har framhållit, att nu ifrågavarande bostadshus vid Uller-

åkers sjukhus i Uppsala fränsett moderniseringar i ett par hänseenden beträffande standard och utförande äro i huvudsak jämförbara med nyssnämnda bostäder vid Sundby sjukhus före renoveringen. Behov synes sålunda enligt min mening föreligga att renovera bostäderna i fråga. Det av kommittén uppgivna medelsbehovet härför anser jag mig kunna godtaga. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas 75 000 kronor till renovering av bostäderna.

Uppförande av tvättinrättning m. m. vid Ulleråkers sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag anvisade 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209) 25 000 kronor för utredning rörande lämpligaste sättet att anordna tvättinrättningen vid sjukhuset samt i samband därmed frågan om uppförande av en ny köksinrättning med matsalar. Genom beslut den 19 maj 1950 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén för sinnessjukvårdens utbyggande att verkställa sådan utredning, varvid kommittén hade att beakta eventuella möjligheter till samordning med andra sjukvårds- eller andra inrättningar.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* upplyst, att i anledning härav kommittén i samråd med dess av Kungl. Maj:t utsedde expert i frågor rörande sinnessjukhusens tvättinrättningar, tvättmästaren vid statens järnvägar Ingvar Frithiof, närmare studerat olika tvättanläggningar och verksamheten vid desamma samt upprättat olika typförslag i fråga om planläggning och utformning av sådana anläggningar.

I skrivelsen anföres rörande kommitténs överväganden bl. a.

Kommittén har även undersökt möjligheterna att samordna tvättverksamheten med andra inrättningar. I detta syfte verkställda utredningar ha utvisat, att en sådan samordning icke lämpligen bör ske enbart med utgångspunkt från å platsen rådande lokala förhållanden. Även om hitintills utförda undersökningar givit vid handen, att påtagliga ekonomiska fördelar torde kunna vinnas genom att vid ett nytt tvätteri vid Ulleråkers sjukhus samordna tvättverksamheten för i Uppsala stad befintliga statliga institutioner och andra inrättningar, t. ex. akademiska sjukhuset, har kommittén kommit till den uppfattningen, att berörda fråga bör prövas och lösas med hänsyn till dess sammanhang med övrig statlig tvättverksamhet över huvud.

Statlig tvättverksamhet av större omfattning bedrives i huvudsak vid tvätterier tillhöriga de statliga sjukhusanläggningarna, försvarets fabriksverk, de militära myndigheterna och statens järnvägar. Fångvårdsstyrelsen driver smärre tvättanläggningar vid ett antal fångvårdsanstalter.

Enligt vad kommittén inhämtat föreligga planer sedan ett antal år tillbaka på uppförande av tre nya tvätterier för försvarets fabriksverks räkning. Därjämte lär fångvårdsstyrelsen f. n. pröva möjligheterna att anordna nya större, rationellt planlagda tvätterier vid vissa fångvårdsanstalter. Ovan nämnda planer på anläggande av statliga tvätterier liksom behovet av nya tvätterier vid de statliga sinnessjukhusen bör enligt kommitténs mening icke komma till utförande utan att lämpligheten av och de ekonomiska förutsättningarna för deras förverkligande närmare prövats. Därvid synes i första hand det statliga tvättbehovet böra kartläggas med avseende på tvättförbru-

karnas geografiska belägenhet och mängden av det gods, resp. förbrukare behöver ha tvättat. Sedan erfarenhet i dessa avseenden vunnits, synes möjligheter föreligga att närmare klarlägga var och i vilken omfattning nya statliga tvätterier böra anordnas. Därvid torde även böra undersökas i vad mån det kan vara ekonomiskt fördelaktigt att utbygga eller nedlägga eller i oförändrad omfattning fortsätta driften vid befintliga tvätterier. Kommittén förutsätter, att möjligheterna till samordning av denna tvättverksamhet med av lands- och kommuner bedriven verksamhet i detta avseende närmare undersökas.

Då berörda spörsmål således icke f. n. kan betraktas vara utredda, anser sig kommittén icke nu kunna framlägga slutligt förslag till tvättfrågans lösning vid Ulleråkers sjukhus.

För att driften vid det befintliga tvätteriet skall kunna upprätthållas föreslår kommittén, att vissa provisoriska åtgärder vidtagas under nästa budgetår. Ångmangeln befinner sig i så dåligt skick, att ångtrycket enligt yrkesinspektionens föreläggande måst sänkas, och den torde icke erbjuda betryggande säkerhet vid en längre tids användning. Vidare kan ett utbyte av vissa nedslitna centrifuger icke längre uppskjutas. Kommittén föreslår, att en ny mangel och en centrifug anskaffas av sådan typ, att de kunna inpassas i en blivande tvättinrättning vid sjukhuset. Kostnaden härför — som av kommittén uppskattas till i runt tal 70 000 kronor — föreslås skola bestridas av tidigare anvisade, icke ianspråktagna medel till genomförande av andra etappen för sjukhusets renovering (prop. 111/49), cirka 45 000 kronor. Härutöver erfordras 25 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas för nästa budgetår.

I detta sammanhang meddelar kommittén, att den jämsides med tvätteritredningen förutsatta utredningen om uppförande av ny köksinrättning med matsalar ännu icke verkställts.

Departementschefen. Ett av de angelägnaste önskemålen i den tidigare moderniseringsplanen för Ulleråkers sjukhus i Uppsala var anordnandet av ändamålsenliga lokaler för tvättinrättningen. Till utredning härom anvisade 1950 års riksdag 25 000 kronor. Utredningsuppdraget har sedermera anförtratts statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggnad. Kommittén har nu framhållit, att innan man tager ställning till spörsmålet om tvättinrättningens slutliga utformning, frågan om en samordning av den statliga tvättverksamheten över huvud bör göras till föremål för utredning i syfte att därmed söka åvägabringa en sänkning av tvättkostnaderna. Med hänsyn härtill har kommittén ansett sig för nästa budgetår allenast böra föreslå utbyte mot nya av vissa förslitna tvättmaskiner i tvätteriet vid Ulleråkers sjukhus för en sammanlagd kostnad av 70 000 kronor. Av detta belopp behövde 25 000 kronor nyanvisas.

För egen del vill jag betona, att man givetvis bör eftersträva så låga tvättkostnader som möjligt. Kommitténs förslag till en undersökning av möjligheterna att i detta syfte samordna den statliga tvättverksamheten har jag för avsikt att senare taga upp till närmare övervägande. Mot kommitténs förslag till anskaffande av vissa tvättmaskiner har jag intet att erinra. Ej heller föranleda kostnadsberäkningarna någon erinran från min sida. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas 25 000 kronor för ifrågavarande inköp.

Uppförande av personalbostadshus m. m. vid S:ta Annas sjukhus.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* framlagt förslag till uppförande av två personalbostadshus vid S:ta Annas sjukhus i Nyköping. Kommittén har beträffande de nuvarande bostäderna anfört följande.

I fråga om bostäderna vid S:ta Annas sjukhus har statens sinnessjukvårdsberedning i sitt betänkande framhållit, att desamma till större delen äro i så dåligt skick, att det syntes beredningen ofrånkomligt att snarast ersätta dem med nybyggnader trots att ifrågavarande sjukhus enligt beredningens generalplan framdeles beräknades skola nedläggas.

För egen del framhåller kommittén, att det för den ogifta personalen vid sjukhuset f. n. finnas 18 rum, vilka alla äro i så dåligt skick, att de böra utdömas. Bostäderna äro i huvudsak inrymda inom vindar i de oroliga paviljongerna. Denna placering är mycket olämplig. Särskilt den personal, som haft nattjänstgöring och under dagen måste vila i rummen, blir ofta störd av patienterna i de under rummen belägna oroliga avdelningarna. Rummen äro dessutom i allmänhet små, i vissa fall endast 7 m² samt sakna garderober och sanitär utrustning. Till 11 rum i östra paviljongen, där f. n. i det närmaste 20 såväl kvinnliga som manliga befattningshavare ha sin bostad, finnas endast två tappställen med kallt vatten och en enda vattenklosett. Den personal, som bor på västra paviljongens vind, måste för att komma till sina rum passera genom vårdavdelningarna, varvid varje gång icke mindre än fem låsta dörrar måste öppnas och stängas.

Familjebostäderna äro, med undantag för läkare och intendent, mycket otidsenliga. Av befintliga familjebostäder äro två, belägna i det s. k. västra bostadshuset, av så dålig beskaffenhet att de böra utdömas. I det östra bostadshuset har tidigare funnits fyra lägenheter om 2 rum och kök, vilka nyligen varit föremål för ombyggnad. Genom att en av lägenheterna slopats ha tre lägenheter om 3 rum och kök kunnat utvinnas. Dessa ha därvid försetts med vissa sekundärutrymmen såsom tamburer, kapprum och w. c. m. m. Lägenheterna äro visserligen icke moderna, men de torde i sitt ombyggda skick kunna godtagas för den tid, som sjukhuset beräknas kvarstå.

Kommittén erinrar härefter, att direktionen för sjukhuset i skrivelse till statens sinnessjukvårdsberedning i september 1949 uppskattat nybyggnadsbehovet av familjebostäder till 6 lägenheter och behovet av bostäder för ogift personal till 3 dubbletter och 30 enkelrum. Kommittén anser sig dock icke kunna tillstyrka uppförande av samtliga dessa bostäder.

Kommittén upplyser, att den genom arkitekten G. Wiman låtit upprätta förslag till två nya bostadshus. Det ena avses skola inrymma 20 enkelrum och 3 dubbletter jämte erforderliga badrum, toaletter, tekök och dagrum. Det andra bostadshuset planeras omfatta 6 lägenheter om 3 rum och kök. Enkelrummen beräknas få en lägenhetsyta av högst 18 m². Dubbletterna ha givits en storlek av högst 28 m². Lägenhetsytan i familjebostäderna beräknas innehålla cirka 65 m². Dessa ytor överensstämna med de i tävlingsprogrammet för nytt sinnessjukhus vid Karlskrona angivna ytorna för bostäder av motsvarande slag.

I detta sammanhang framhåller kommittén, att den har för avsikt att då fråga uppkommer om byggande av bostäder vid sinnessjukhusen ävensom beträffande de bostadshus som i det följande föreslås uppförda, efter samråd med vederbörande personalorganisationer, företaga en omprövning av bostädernas storlek.

Kommittén finner det vidare angeläget att bereda nya lokaler för sjukhuskontoret, samt anför härom.

Sjukhuskontoret disponerar f. n. två rum i administrationsbyggnaden. Dessa utrymmen äro otillräckliga för de befattningshavare — intendent, kassör och två andra tjänstemän — som där ha sin verksamhet. Då sjukhuset saknar utrymmen för arkiv och ett mindre förråd böra även sådana anordnas. Kommittén anser, att lokaler för sjukhuskontoret lämpligen böra inrymmas i den ena av de nu föreslagna bostadsbyggnaderna. Kontoret bör där erhålla 4 rum med särskild entré, förlagda i bottenvåningen. I källaren kan beredas plats för arkiv och förråd. Sjukhuskontorets nuvarande lokaler behöva tagas i anspråk för utvidgning av läkarexpeditioner och undersökningsrum.

Slutligen framhåller kommittén, att de föreslagna bostadsbyggnaderna få en sådan utformning, att de beräknas kunna inordnas i en framtida stadsplan för sjukhusområdets utnyttjande för bostadsändamål.

Kostnaden för nybyggnaderna har av kommittén beräknats till sammanlagt 650 000 kronor, vartill bör läggas ett belopp av 10 000 kronor för erforderliga reparationsarbeten i administrationsbyggnaden efter det att sjukhuskontoret avflyttat från denna. Byggnadskostnaderna skulle sålunda uppgå till sammanlagt 660 000 kronor. För påbörjande av byggnaderna har kommittén beräknat ett belopp av 300 000 kronor vara erforderligt för budgetåret 1951/52.

Departementschefen. I den av sinnessjukvårdsberedningen uppgjorda generalplanen har man, såsom förut framhållits av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande, räknat med att S:ta Annas sjukhus i Nyköping framdeles skall nedläggas. Det kan med hänsyn härtill ifrågasättas, om några nybyggnadsarbeten böra utföras vid sjukhuset. Då det emellertid icke nu är möjligt att bedöma, när ett nedläggande av sjukhuset kan ske — sinnessjukvårdsberedningen räknade med en utbyggnadsperiod för generalplanen av 15 år — och då de nuvarande ytterst otillfredsställande bostadsförhållandena för sjukhusets personal icke rimligen kunna få fortbestå under den tid, sjukhuset kommer att vara i bruk, anser jag det nödvändigt, att nya personalbostäder anordnas där. Jag tillstyrker därför kommitténs förslag om uppförande av två bostadshus med sammanlagt 6 lägenheter om tre rum och kök, 3 dubletter och 20 enkelrum jämte vissa andra utrymmen. Med hänsyn till vad kommittén framhållit torde i det ena bostadshuset även böra inrymmas vissa expeditjonslokaler, arkiv och förråd. Enligt vad kommittén framhåller skola de nya bostäderna förläggas så, att de kunna ansluta sig till en framtida stadsplan för sjukhusområdets utnyttjande för bostadsändamål. Detta är givetvis en fördel, när framdeles en försäljning av byggnaderna blir

aktuell. De beräknade kostnaderna — 650 000 kronor för byggnaderna och 10 000 kronor för erforderliga reparationsarbeten i administrationsbyggnaden — föranleda ingen erinran från min sida. För nästa budgetår torde böra anvisas ett belopp av 300 000 kronor för påbörjande av arbetena för byggnadernas uppförande.

Uppförande av ett personalbostadshus m. m. vid Birgittas sjukhus.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* framlagt förslag till uppförande av ett personalbostadshus m. m. vid Birgittas sjukhus i Vadstena. Kommittén har därvid anfört bl. a.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 januari 1951 har byggnadsstyrelsen **äskat medel** för slutförande av första byggnadsetappen vid Birgittas sjukhus i Vadstena. Medlen äro avsedda för färdigställande av paviljong D 2. Sedan denna byggnad blivit färdigställd, vilket enligt vad kommittén inhämtat beräknas ske mot slutet av innevarande år, komma samtliga vårdavdelningar, inrymda i det förutvarande väster om Hospitalsgatan belägna nunneklostret, att överflyttas till de nybyggda paviljongerna. Kommittén räknar med att förutom nyssnämnda klosterbyggnad även övriga väster om Hospitalsgatan belägna byggnader, som disponeras av sjukhuset, framdeles komma att överlätas till Birgittastiftelsen. Inom denna del av sjukhuset belägna bostäder måste därvid ersättas med nybyggnader. Utöver av sagda anledning erforderliga nybyggnader har sjukhuset anmält behov av såväl ytterligare nya bostäder av olika slag som renovering och modernisering av befintliga äldre lägenheter vid sjukhuset.

Det omedelbara behovet av nya bostäder anser kommittén böra kunna tillgodoses genom uppförande av en byggnad, inrymmande 32 enkelrum och 8 dubletter för ogift kvinnlig personal. Behovet av ytterligare nya bostäder och modernisering av befintliga bör enligt kommitténs mening närmare utredas i samband med sjukhusets fortsatta utbyggande.

Det nya personalbostadshuset föreslås uppfört i två våningar. Omkring var och en av trappuppgångarna i byggnaden grupperas i varje våningsplan 4 enkelrum eller dubletter. I trappornas vilplan mellan de båda våningsplanen förläggas erforderliga tekök och badrum jämte toaletter. Enkelrummen äro av två olika storleksordningar med högst 19 resp. högst 16 m² lägenhetsyta. Dubletterna få en storlek av cirka 30 m². Kostnaden för byggnaden har beräknats till 630 000 kronor, vilket belopp kommittén föreslår skola anvisas för nästa budgetår.

Kommittén anser det vidare önskvärt, att medel ställas till förfogande för planering och iordningställande av det nya sjukhusområdet. Totalkostnaderna för dessa arbeten — sannolikt omkring 100 000 kronor — äro beroende av sjukhusets fortsatta utbyggnad och den slutliga utformningen av sjukhusområdet. Under närmaste tiden torde emellertid vissa områden omkring redan uppförda nybyggnader böra planeras och planeras. Kommittén föreslår, att för nästa budgetår ett belopp av 20 000 kronor anvisas för ändamålet.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle för nästa budgetår erfordras (630 000 + 20 000) 650 000 kronor.

Departementschefen. Det omedelbara behovet av personalbostäder vid Birgittas sjukhus i Vadstena anser kommittén kunna tillgodoses genom uppförande av ett bostadshus, innehållande 32 enkelrum och 8 dubletter. Med hänsyn till vad kommittén anfört tillstyrker jag, att medel anvisas för ett dylikt bostadshus.

Enligt kommitténs förslag skulle enkelrummen få en lägenhetsyta av högst 19 m² och dubletterna högst 30 m². Vid avgivande av sitt förslag till två nya personalbostadshus vid S:ta Annas sjukhus framhöll kommittén — såsom framgår av den under rubriken uppförande av personalbostadshus m. m. vid S:ta Annas sjukhus lämnade redogörelsen — att den hade för avsikt att, då fråga uppkommer om byggande av bostäder vid statens sinnessjukhus ävensom beträffande ifrågavarande bostadshus, efter samråd med vederbörande personalorganisationer företaga en omprövning av bostädernas storlek. Kommittén synes sålunda beredd att ytterligare pröva storleken av lägenhetsytorna i det nu föreslagna personalbostadshuset. Häremot har jag intet att erinra. Enligt min mening böra bostäderna i regel icke givas större yttinnehåll än motsvarande, i tävlingsprogrammet för nytt sinnessjukhus i Karlskrona ingående bostäder, d. v. s. cirka 18 m² för enkelrum och cirka 28 m² för dubletter.

Vad angår kostnadsberäkningarna torde en mindre reducering av lägenhetsytorna icke komma att nämnvärt påverka medelsbehovet. Kommitténs uppskattning av kostnaderna anser jag mig kunna godtaga. Ej heller föranleder förslaget om anvisande av 20 000 kronor till viss planering av det nya sjukhusområdet någon erinran. Jag tillstyrker alltså, att för uppförande av bostadshuset i fråga samt för vissa planeringsarbeten för nästa budgetår anvisas sammanlagt (630 000 + 20 000) 650 000 kronor.

Ombyggnad av tvättinrättningen vid S:t Lars sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:ts framlagt förslag anvisade 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209) 55 000 kronor till anskaffande av viss maskinutrustning till tvättinrättningen vid S:t Lars sjukhus i Lund.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* framlagt förslag till ombyggnad av tvättinrättningen. Kommittén har därvid anfört bl. a.

Med anledning av tvättinrättningens dåliga beskaffenhet hade statens sinnessjukvårdsberedning påbörjat en utredning rörande det lämpligaste sättet att förbättra densamma. Beredningen hade därvid övervägt, huruvida en ombyggnad och modernisering av den nuvarande tvättbyggnaden vore möjlig i stället för en hel nyanläggning. Den av beredningen till inköp föreslagna maskinutrustningen var avsedd att ersätta befintlig sådan utrustning, vilken ansågs vara så försliten, att ett utbyte av densamma icke kunde uppskjutas till dess den påbörjade utredningen hade hunnit slutföras. I avvaktan härpå tänktes de föreslagna maskinerna skola provisoriskt uppställas i den nuvarande tvättanläggningen.

Sedan statens sinnessjukvårdsberedning slutfört sitt uppdrag har kommittén övertagit och fullföljt ovannämnda utredning. Därvid har kommitténs expert i tvättfrågor efter företagna undersökningar funnit en tillfredsställande

lösning av tvätteriet vid S:t Lars sjukhus kunna erhållas genom ombyggnad av den nuvarande tvättbyggnaden vid sjukhuset. Härvid förutsättes, att tvätteriet anordnas i två plan och att i huvudsak samtliga utrymmen inom dessa plan i byggnaden tagas i anspråk för ändamålet.

I sinnessjukvårdsberedningens expertutlåtande över sjukhuset föreslogs, att vid anordnandet av ny tvättanläggning borde densamma givas så stor kapacitet, att tvätt även skulle kunna mottagas från det närliggande Vipeholms sjukhus. Den sammanlagda tvättgodsmängden från S:t Lars och Vipeholms sjukhus har av kommitténs tvättexpert beräknats komma att uppgå till högst 4 500 kg per arbetsdag. Såsom vid behandlingen av frågan om en ny tvättinrättning vid Ulleråkers sjukhus, har kommittén beträffande nu ifrågavarande tvättanläggning funnit lämpligt att, då möjligheter därtill föreligga, vid densamma söka samordna tvätten jämväl för andra i sjukhusets närhet belägna statliga anstalter m. m. Sålunda beräknar kommittén, att vid den nu föreslagna tvättinrättningen skall utöver tvätt för S:t Lars och Vipeholms sjukhus kunna verkställas tvätt för andra statliga inrättningar, såsom fångvårdsanstalterna i Ystad, Tygelsjö och Malmö, vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte, dövstumskolan, folkskoleseminariet och universitetet i Lund.

Tvättgodsmängden per arbetsdag för sistnämnda institutioner har uppskattats till sammanlagt omkring 500 kg. Totala tvättgodsmängden per dag skulle sålunda komma att uppgå till (4 500 + 500) 5 000 kg. För att kunna möta en framtida med all sannolikhet uppkommande ökning av tvättgodsmängden har kommittén ansett lämpligt, att tvätteriet redan från början dimensioneras för en något större kapacitet än vad ovan angivits. Sålunda beräknar kommittén, att den i tvätteriet föreslagna maskinutrustningen skall kunna avverka omkring 6 000 kg tvättgods per arbetsdag.

Kommittén föreslår, att det nuvarande tvätteriet ombygges. Till byggnadens bottenvåning tänkas förlagda rum för mottagning och utlämning av tvätt samt tvätteriets mangel och strykrum. I andra våningen placeras själva tvätteriet med tvättmaskiner, centrifuger och torktumlare samt rum för sortering av tvätt, reparationsverkstad, omklädnads- och lunchrum för personal jämte vissa förråd m. m. Mellan våningarna anordnas hiss för transport av gods. Maskinutrustningen beräknas i huvudsak komma att omfatta 3 tvättmaskiner, 3 centrifuger, 8 torktumlare, 2 manglar, 2 pressaggregat och 1 kragmangel.

Kostnaden för ombyggnaden har beräknats till 850 000 kronor. Härtill bör enligt kommittén läggas kostnaderna för iordningställande av provisoriska lokaler för i tvättbyggnaden nu inrymda patientbibliotek och förråd, vilka måste utflyttas för att bereda plats för den nya tvättanläggningen. Dessa lokaler äro avsedda att framdeles förläggas till en ny administrations- resp. arbetsterapibyggnad. I avvaktan härpå föreslår kommittén, att lokalerna i den vid sjukhuset befintliga bageribyggnaden tills vidare tagas i anspråk för förråd. Bageriet befinner sig nämligen i dåligt skick; såväl ugnar som annan utrustning äro så förslitna, att bageridriften icke utan avsevärda olägenheter kan upprätthållas. Med hänsyn härtill och då sinnessjukvårdsberedningen i sitt betänkande framhållit önskvärdheten av att bagerirörelse ej bedrivs vid de statliga sinnessjukhusen, föreslår kommittén, att bageriet nedlägges. Kostnaden för ett provisoriskt iordningställande av bageriet för förråd har beräknats till 15 000 kronor.

Beträffande patientbiblioteket föreslår kommittén, att detta förlägges till tidigare som matsal utnyttjat utrymme i den västra administrationsbyggnaden. Kostnaderna för iordningställande av matsalen uppgår till 5 000 kronor.

Sammanlagt skulle således erfordras (850 000 + 15 000 + 5 000) 870 000 kronor. Härifrån bör dragas av 1950 års riksdag redan anvisade 55 000 kronor för inköp av maskinutrustning. Återstående belopp, (870 000 — 55 000) 815 000 kronor bör i sin helhet anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen. Till det vid propositionen nr 113/1950 fogade statsrådsprotokollet över inrikesärenden framhöll jag vid behandlingen av frågan om anskaffande av viss maskinutrustning vid S:t Lars sjukhus i Lund, att tvättinrättningen vid sjukhuset befunde sig i ett mycket bristfälligt skick. På vilket sätt inrättningen skulle kunna erhålla mera tillfredsställande lokaler vore icke klarlagt. Oavsett hur denna fråga kunde komma att lösas, ansåg jag angeläget, att nya maskiner till ett sammanlagt belopp av 55 000 kronor anskaffades till anläggningen.

Kommitténs förslag innebär en ombyggnad av det nuvarande tvätteriet. Tvättanläggningen föreslås erhålla en sådan kapacitet, att den kan tillgodose tvättbehovet även vid Vipeholms sjukhus i Lund samt vissa andra i det föregående nämnda statliga institutioner. Härutöver har kommittén räknat med ett visst ytterligare utrymme för en framtida ökning av tvättgodsmängden.

Förslaget att bygga om det nuvarande tvätteriet röner från min sida ej någon erinran. I likhet med kommittén finner jag det lämpligt att i samband med ombyggnaden söka åstadkomma en för de förut nämnda institutionerna gemensam tvättanläggning. Jag tillstyrker, att för anskaffande av den förut nämnda maskinutrustningen för tvätteriet och för ombyggnaden anvisas 850 000 kronor. Förslaget att nedlägga bageridriften vid sjukhuset samt anordnande av visst förrådsutrymme i bageriet föranleder med hänsyn till vad kommittén anfört ej någon erinran från min sida. Ej heller har jag något att invända mot kommitténs förslag i övrigt. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 815 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Uppförande av upptagningspaviljong vid Mariebergs sjukhus.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* framlagt förslag till uppförande av en upptagningspaviljong vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn. Kommittén har därvid anfört.

Beträffande moderniseringen av Mariebergs sjukhus i Kristinehamn anföres i det till statens sinnessjukvårdsberednings betänkande fogade expertutlåtandet bl. a. följande.

»De återstående moderniseringsarbetena vid sjukhuset omfatta i huvudsak uppförande av ny panncentral, modernisering av de kvinnliga vårdpaviljongerna jämte återstoden av de manliga paviljongerna, anordnande av arbetsterapilokaler samt om- och utbyggnad av personalbostäder.

I fråga om redan vidtagna och påbörjade åtgärder synes intet väsentligt vara att tillägga. Vissa av de renoverade avdelningarna, enligt moderniseringsplanen avsedda för akuta fall, hava dock ett väl stort platsantal. I anledning härav synes man böra pröva, huruvida icke lämpligen en viss ompla-

ering av vårdavdelningarna i förhållande till den ursprungliga planen bör ske.»

1950 års riksdag (prop. 113) har beslutat uppförandet av en ny panncentral samt två mindre bostadshus för ogift personal. Ifrågasvarande byggnader ha nyligen påbörjats. Av resterande renoveringsarbeten bör enligt kommitténs mening iständsättningen av de kvinnliga paviljongerna i första hand igångsättas. Kommittén har vid närmare prövning av de tidigare uppgjorda förslagen till dessa byggnaders renovering funnit paviljong nr 18 vara av sådan beskaffenhet, att den i motsats till vad tidigare föreslagits icke lämpligen bör ombyggas. Inom paviljongen, som är uppförd i en våning med mittpartiet i två våningar, kan blott med stora svårigheter och avsevärda kostnader anordnas vårdavdelningar med en storlek och utformning som ansluta sig till numera vedertagna principer. I anledning härav anser kommittén, att paviljongen bör ersättas med en nybyggnad. Med hänsyn till svårigheterna att utrymma de byggnader, vilka varit föremål för ombyggnad, torde vid påbörjandet av de kvinnliga avdelningarnas modernisering nybyggnaden först komma till utförande. I enlighet med statens sinnessjukvårdsberednings betänkande föreslogs paviljongen tagas i anspråk för en avdelning om 36 platser för akuta lugna patienter. Ersättningsbyggnaden bör sålunda planeras för avdelningar av nämnda typ.

Kommittén upplyser, att den ingående övervägt, huruvida icke den nu föreslagna nybyggnaden bör inrättas såsom en upptagningspaviljong för lättare akuta fall. Vid de statliga sjukhus, där sådana paviljonger nu finnas, ha dessa visat sig vara synnerligen lämpliga för vård av lättare akuta fall. Särskilt vid ifrågasvarande sjukhus med dess stora platsantal och förhållandervis koncentrerade bebyggelse anser kommittén en från övriga paviljonger mera friliggande byggnad, utformad för nyssnämnda slag av patienter, kunna bidra till en förbättring av vårdförhållandena.

Paviljongen föreslås utformad på följande sätt.

Byggnaden, som beräknas uppförd i två våningar, skall inrymma två vårdavdelningar, en för män och en för kvinnor. Med hänsyn till vad i statsutskottets utlåtande nr 213/1950 anförts beträffande storleken av de akuta lugna vårdavdelningarna i det föreslagna nya sinnessjukhuset vid Karlskrona, ha avdelningarna utformats med 28 platser, fördelade på 4 3-, 4 2- och 8 1-patientrum. Varje avdelning tänkes uppdelad i två delar, den ena avsedd för övervakning och planerad för 14 platser med särskilt toalett- och snyggningsrum och den andra av mera öppen karaktär, där varje rum försetts med garderob och tvättställ. Inom sistnämnda del äro vårdavdelningens expedition, bad, förråd och sköljrum förlagda. I övrigt ha avdelningarna utrustats med alla de utrymmen och den inredning, som beträffande avdelningar av detta slag föreslagits av statens sjukhusutredning i dess betänkande angående synpunkter och förslag rörande sinnessjukvården (SOU 1948: 37). Till byggnadens källare, som tänkes utgrävd till omkring hälften, ha förlagts erforderliga skyddsrum och förråd m. m. I syfte att nedbringa kostnaderna för byggnaden har storleken av de olika utrymmena i möjligaste mån begränsats. Sålunda uppgår den totala våningsytan per patient till cirka 25 m², vilket är omkring 3 m² mindre än vad sjukhusutredningen i sitt till ovannämnda betänkande fogade principförslag till utformning av akuta vårdavdelningar ansett erforderligt.

Kostnaden för paviljongen har beräknats till 950 000 kronor. I beloppet ingå 140 000 kronor för undergrund samt yttre arbeten. Drages sistnämnda belopp från totalkostnaderna utgöra kostnaderna per vårdplats i runt tal $\{1/56 \times (950\,000 - 140\,000)\}$ 14 500 kronor. Kommittén beräknar, att för nästa budgetår erfordras ett belopp av 500 000 kronor för påbörjande av byggnaden.

Departementschefen. De för Mariebergs sjukhus i Kristinehamn återstående moderniseringsarbetena omfatta i huvudsak modernisering av de kvinnliga vårdpaviljongerna jämte återstoden av de manliga paviljongerna samt anordnande av arbetsterapilokaler.

Enligt kommitténs förslag böra i första hand de kvinnliga vårdpaviljongerna iståndsättas. Kommittén har föreslagit, att i stället för renovering av paviljong nr 18, vilket skulle medföra avsevärda kostnader och stora svårigheter, skulle uppföras en nybyggnad, inrättad såsom en upptagningspaviljong för vård av lättare akuta fall. Till denna paviljong skulle kunna evakueras patienter i samband med det fortsatta renoveringsarbetet. Paviljongen har i förslaget givits en utformning, som till platsantal per vårdavdelning överensstämmer med det av riksdagen uttalade önskemålet rörande akuta lugna vårdavdelningar i det beslutade Karlskronasjukhuset, samt med den standard i övrigt, som föreslagits av statens sjukhusutredning i dess betänkande angående synpunkter och förslag rörande sinnessjukvården. Kostnaderna ha beräknats till cirka 14 500 kronor per vårdplats. Totala kostnaderna för paviljongens uppförande ha uppskattats till 950 000 kronor.

Med hänsyn till vad kommittén anfört kan jag för egen del inskränka mig till att tillstyrka förslaget genomförande. I likhet med kommittén uppskattar jag den erforderliga medelsanvisningen för arbetets påbörjande under nästa budgetår till 500 000 kronor.

Uppförande av personalbostadshus vid Sätters sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag (prop. nr 113) beslöt 1950 års riksdag (skr. nr 209), att vid Sätters sjukhus skulle verkställas ombyggnad av ekonomibygnaden till en vid 1949 års prisläge beräknad kostnad av 1 150 000 kronor. För innevarande budgetår anvisades ett belopp av 250 000 kronor för påbörjande av arbetena. Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1951/52 hemställt om ytterligare 100 000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggnad* framlagt förslag till viss om disposition av beslutade ändringsarbeten i ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus samt i samband därmed uppförande av ett personalbostadshus.

Beträffande om dispositionen av ekonomibygnaden har kommittén anfört.

Till grund för den av riksdagen godkända moderniseringen av ekonomibygnaden förelåg ett av medicinalstyrelsen den 14 februari 1947 framlagt och av statens sinnessjukvårdsberedning den 16 februari 1950 överarbetat ombyggnadsförslag. Sedermera har kommittén låtit ytterligare ompröva det framlagda förslaget bl. a. med hänsyn till den av kommittén igångsatta utredningen rörande utformningen och planläggningen av tvättanläggningarna vid de statliga sinnessjukhusen under hänsynstagande till statlig tvättverksamhet i övrigt. Därvid har kommittén efter samråd under hand med försvarets fabriksverk funnit lämpligt, att tvätteriet vid Sätters sjukhus utbygges till att jämväl kunna omhändertaga tvätten för de militära förbanden I 13 i Falun, I 14 i Gävle och F 15 i Söderhamn. Tvättgodsmängden vid Sätters sjukhus jämte dess sekundäravdelningar vid Pärby och Olofsfors kan beräknas till

sammanlagt omkring 1 200 kg per arbetsdag, medan tvättgodsmängden vid resp. militära förband har uppskattats till cirka 600 kg per arbetsdag. Totala tvättgodsmängden skulle sålunda utgöra cirka 3 000 kg per arbetsdag.

Enligt av riksdagen godkänt förslag till modernisering av ekonomibyggnaden beräknades tvätteriet med bilokaler kunna i huvudsak inrymmas i den halva av byggnadens bottenvåning, som upptages av det befintliga tvätteriet. Vid av kommittén nu föreslagna utvidgning av tvättens kapacitet måste även en del av den ovanföriggande våningen tagas i anspråk. I denna våning tänkes rum för sortering av tvätt, tvättmaskiner, centrifuger och torktumlare placerade. Dit har även förlagts rum för lagning av tvätt m. m. I bottenvåningen ha ångmangel, pressar, tvättutlämning och omklädnadsrum för personal m. m. placerats. Den nu föreslagna planläggningen av tvätteriet nödvändiggör anordnandet av hiss för upp- och nedtransport av tvättgodset.

Kommittén har även verkställt översyn av ombyggnadsförslaget beträffande kök- och matsalar i syfte att söka begränsa detsamma. Enligt tidigare upprättat förslag till byggnadens modernisering tänktes dennas mittparti, som nu är utformat i endast en våning, påbyggt med ytterligare en våning, vilken skulle inrymma en matsal med barsservering jämte biutrymmen. Enligt kommitténs mening synes tillräckliga utrymmen för barsservering kunna utvinnas inom de nuvarande över köket belägna matsalarna. Den tidigare föreslagna påbyggnaden torde sålunda kunna utgå. Det nu ändrade ombyggnadsförslaget har beräknats draga en kostnad av 1 325 000 kronor, vilket belopp med 175 000 kronor överstiger den beräknade kostnaden för det tidigare förslaget. Av kostnadsökningen är ett belopp av 50 000 kronor att hänföra till inträffade prisökningar sedan föregående beräkning upprättades, medan 125 000 kronor utgör merkostnaden för den nu föreslagna utökningen av tvätteriet.

Förutom tvätteriet och kök äro i byggnaden f. n. inrymda skrädderiverkstad samt vissa bostadsutrymmen för personal. Skrädderiverkstaden är förlagd i den del av våningen i trappa, som beräknas bli ianspråktagen för utvidgning av tvätten. I likhet med det tidigare framlagda renoveringsförslaget tänkes denna verkstad överflyttad till den vid sjukhuset befintliga beredskapspaviljongen för män.

Vad angår frågan om personalbostäder föreslår kommittén, att ett nytt personalbostadshus uppföres. Härom anför kommittén i huvudsak följande.

I ekonomibyggnaden tidigare belägna bostadsrum — 12 enkelrum och 3 dubletter — böra enligt kommitténs mening i huvudsak utgå. Endast 5 smärre enkelrum, lämpliga att disponeras för vikarier, böra bibehållas i byggnadens vindsvåning. Med hänsyn härtill är det nödvändigt att innan renoveringen av ekonomibyggnaden påbörjas anordna ett antal bostadsrum för den personal, som nu har sina bostäder inrymda i ekonomibyggnaden. Kommittén har räknat med uppförande av en nybyggnad för ändamålet. I detta sammanhang vill kommittén framhålla, att även övriga inom sjukhuset nu befintliga enkelrum och dubletter — sammanlagt omkring 120 — äro nästan alla belägna i vårdpaviljonger eller andra för sjukhusets drift erforderliga byggnader. Nu föreliggande behov av bostäder har kommittén uppskattat till 12 enkelrum och 2 dubletter.

Byggnaden tänkes i princip utformad som det föreslagna bostadshuset för ogift personal vid Birgittas sjukhus. I byggnaden har våningsvis grupperats 4 rum omkring en trappa, varigenom byggnaden blir uppdelad i av varandra oberoende block. Den kan sålunda framdeles lätt utbyggas utan att några ingrepp behöver göras i den ursprungliga byggnaden. Då sjukhusets pann-

central är i mindre gott skick och avståndet från densamma till det nya bostadshuset är förhållandevis långt — cirka 900 meter — är det icke möjligt att ansluta nybyggnaden till centralen. Byggnaden bör därför förses med egen värmeanläggning. I samband med sjukhusets fortsatta renovering, vilken framdeles torde föranleda anordnandet av ny panncentral, bör frågan om eventuell anslutning av såväl det nu föreslagna bostadshuset som i övrigt erforderliga nya bostadsbyggnader till centralen upptagas till prövning.

Kostnaderna för bostadshuset ha beräknats till 215 000 kronor.

Kommittén har vidare föreslagit, att medel måtte anvisas till grovplanering av områdena omkring tre nyligen uppförda läkarbostäder samt hårdgöring av 200 meter väg, som måste utföras i samband därmed. Kommittén — som förklarar sig ha för avsikt att närmare utreda kostnaderna för planteringar m. m. i samband med hela det nya bostadsområdets ordnande — har hemställt, att 30 000 kronor måtte anvisas.

Sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (215 000 + 30 000) 245 000 kronor.

Departementschefen. Vad angår de av kommittén föreslagna ändringarna i ombyggnadsförslaget rörande ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus anser jag mig kunna biträda förslaget att öka kapaciteten hos sjukhusets tvättanläggning så, att den kan avverka tvätt även från nyssnämnda tre regementen. Genom denna större anläggning skulle tvättverksamheten kunna rationaliseras och kostnaderna för tvätten nedbringas. Överenskommelse om detta arrangemang har av kommittén under hand träffats med försvarets fabriksverk. Den som en följd härav erforderliga omdispositionen enligt kommitténs förslag föranleder ej någon erinran från min sida.

Jag har ej heller något att erinra mot det nya förslaget beträffande matsalarna. Härigenom kan den tidigare planerade påbyggnaden utgå. Å andra sidan ianspråktagas vissa bostäder, vilka äro belägna i ekonomibygnaden. I detta sammanhang vill jag erinra, att enligt statens sinnessjukvårdsberednings generalplan anses bostäder, belägna i byggnader av nämnda slag, icke lämpligen böra bibehållas. De böra i stället ersättas med nybyggnader på området, som i möjligaste mån böra vara avgränsade från sjukhuset i övrigt. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört, tillstyrker jag kommitténs förslag att uppföra ett nytt bostadshus, innehållande 12 enkelrum och 2 dubletter. Av vid kommitténs skrivelse fogade ritningar över bostadshuset framgår, att för enkelrummen beräknats en lägenhetsyta av 19 m² och för dubletterna cirka 33 m². Såsom jag nyss vid behandlingen av frågan om personalbostäder vid Birigittas sjukhus framhållit torde emellertid en från kommitténs sida förnyad översyn av storleken av bostäderna vara att förvänta.

Övriga av kommittén nu framlagda förslag ha ej givit anledning till erinran från min sida. Jag tillstyrker, att för nästa budgetår anvisas 215 000 kronor för uppförande av bostadshuset samt 30 000 kronor till viss grovplanering m. m. eller sålunda sammanlagt (215 000 + 30 000) 245 000 kronor.

Modernisering och utbyggnad av ekonomibyggnaden vid Umedalens sjukhus.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* framlagt förslag till modernisering och utbyggnad av ekonomibyggnaden vid Umedalens sjukhus vid Umeå. Därvid har kommittén angående behovet av åtgärderna anfört.

Beträffande centralkök och personalmatsalar vid sjukhuset anföres i det till statens sinnessjukvårdsberednings betänkande fogade expertutlåtandet följande.

»Centralköket är av förhållandevis god beskaffenhet, även om det icke till alla delar motsvarar de krav, som numera uppställas på en sådan anläggning. Vissa olägenheter såsom bristen på stekbord och stekskåp, ävensom otillfredsställande ventilationsförhållanden, böra snarast avhjälpas. Jämväl böra skilda toaletter och omklädnadsrum anordnas för manlig och kvinnlig personal. Större och lämpligare proviantförråd än de nu befintliga böra även iordningställas. Ifrågavarande förbättringar torde emellertid icke kunna genomföras utan viss tillbyggnad av köket.

Personal matsalarna, som äro fördelade på 6 olika rum, äro i gott skick. Från personalens sida hava dock önskemål framställts om anordnande av en större matsal för självservering med bardisk. Detta system, som i allmänhet har tillämpats vid under senare år verkställda moderniseringar av kök och matsalar vid andra sjukhus, torde även böra genomföras vid denna anläggning.

Tvättavdelningen är i stort sett bra och ändamålsenlig. Här liksom i köket och i den ovanpå tvätten belägna festsalen behöver dock ventilationen förbättras. Anordnande av skilda toaletter och omklädningsrum för manlig och kvinnlig personal är här liksom i köksavdelningen en angelägen åtgärd.»

Med hänsyn till att den ena av de av 1949 års riksdag beslutade tuberkulospaviljongerna vid sjukhuset nu påbörjats och beräknas vara färdigställd i början av år 1952 kommer platsantalet vid sjukhuset att öka. Till följd härav komma större krav att ställas på köksanläggningens kapacitet, vilken redan nu i vissa avseenden är hårt ansträngd. När även den andra av tuberkulospaviljongerna färdigställts, torde köksanläggningen icke kunna betjäna de behov, som då beräknas föreligga. Kommittén finner därför angeläget, att redan nu framlägga förslag om avhjälpande av i expertutlåtandet angivna bristfälligheter och föreslagna förändringar samt utökning av kökets kapacitet.

Kommitténs förslag till modernisering och utbyggnad av ekonomibyggnaden innebär i huvudsak följande.

Sammanbindningsbyggnaden mellan kök och tvätteri, som nu inrymmer en för nämnda anläggningar gemensam vagnhall, utökas med en mindre tillbyggnad i en våning mot norr. I tillbyggnaden anordnas kallskänk, kylrum för mjölk m. m. samt omklädningsrum och toaletter för personalen i tvätteriet ävensom förrådsrum. Enär vissa olägenheter äro förenade med att vagnhallen är gemensam för kök och tvätt föreslås denna uppdelad i dels en särskild vagnhall för köket, dels utlämningsrum för personaltvätt och dels mottagningsrum för smutsig tvätt.

Beträffande själva köksanläggningen inredes i dennas förrådsställare ett kylrum för fisk varjämte vissa förändringar vidtagas i fråga om förråd samt renseri för potatis, fisk och dylikt. Till köket hörande utrustning och ventilationsanläggning utökas och moderniseras. Biutrymmen, såsom förråds- och arbetsrum moderniseras, en mindre tillbyggnad för matavfall uppföres och särskilda omklädningsrum för manlig och kvinnlig personal anordnas.

I fråga om matsalarna ha nu befintliga 6 matsalar sammanslagits till 2 större med varandra sammanhängande salar med serveringsrum och bardisk för självservering. I anslutning till matsalarna har anordnats diskrum och omklädningsrum för i serveringen arbetande personal. En ny trappförbindelse bör anordnas till de nya matsalarna. För att bereda plats för erforderliga kapprum och toaletter måste sammanbindningsbyggnaden påbyggas.

Kostnaden för det nu framlagda förslaget till ekonomibyggnadens modernisering och utbyggnad har i januari 1950 beräknats till 775 000 kronor. Kommittén hemställer att av detta belopp 495 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen. I och med att de av 1949 års riksdag beslutade nya vårdpaviljongerna vid Umedalens sjukhus vid Umeå bliva färdigställda komma ökade krav att ställas på centralkökets kapacitet. En av paviljongerna beräknas vara uppförd i början av år 1952. I ekonomibyggningen, vari kök och tvätterier äro inrymda, saknas vissa erforderliga utrymmen. Härjämte behöva en del lokaler i byggnaden moderniseras eller anordnas på ett lämpligare sätt. Även kökets utrustning behöver moderniseras.

De av kommittén framlagda förslagen, vilka syfta till att avhjälpa dessa brister och att öka kökets kapacitet, föranleda ej någon erinran från min sida. Även kostnadsberäkningen anser jag mig kunna godtaga. I enlighet med kommitténs framställning tillstyrker jag, att för nästa budgetår anvisas 495 000 kronor till ändamålen i fråga.

Uppförande av personalbostadshus m. m. vid Furunäsets sjukhus.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 242 till 1945 års riksdag framlagt förslag beslöt riksdagen (skr. nr 420) en om- och nybyggnad av Furunäsets sjukhus vid Piteå. Till grund härför låg ett av medicinalstyrelsen den 8 juni 1943 framlagt renoveringsförslag. I anledning av de synpunkter i fråga om sinnessjukhusens planläggning och standard, som framlagts av statens sjukhusutredning, verkställde byggnadsstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen sedermera en omarbetning av medicinalstyrelsens förslag. Detta förslag, som godtagits av 1949 års riksdag, förutsätter, att sjukhuset efter genomförd ombyggnad kommer att omfatta 2 överläkaravdelningar med sammanlagt 22 vårdavdelningar och 2 behandlingsavdelningar. I förhållande till antalet avdelningar vid sjukhuset före ombyggnaden innebär förslaget en ökning med 5 vårdavdelningar och 2 behandlingsavdelningar.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggnad* framlagt förslag till uppförande av ett nytt personalbostadshus samt utbyggnad av ett redan befintligt sådant hus. Kommittén har därvid anfört bl. a.

Den beslutade utökningen av antalet vårdavdelningar vid sjukhuset kan icke ske utan nyanställning av såväl läkare som sjukvårdspersonal, varvid erfordras anordnande av bostäder för olika befattningshavare. Vad angår bostäder för läkare har 1948 års riksdag anvisat medel för uppförande av två nya sådana vid sjukhuset.

I fråga om behovet av bostäder för gift och ogift personal, som behöver nyanställas, räknar sjukhusledningen med att flertalet av dessa får skaffa sig bostad utanför sjukhuset. Viss utökning av sjukhusets bostadsbestånd finner sjukhuset dock oundgängligen nödvändigt att tillgodose. Därjämte måste en ersättningsbyggnad uppföras för dels sådana bostäder, som gå förlorade vid sjukhusets ombyggnad, och dels ett antal bostäder, som äro av så dålig beskaffenhet, att de lämpligen böra utdömas. Vidare äro flertalet befintliga enkelrum och familjebostäder vid sjukhuset i behov av modernisering och upp- rustning.

Med utgångspunkt från angivna förutsättningar har, sedan sjukhusets ombyggnad slutligen genomförts, behovet av nya bostäder vid sjukhuset tidigare beräknats till 16 familjebostäder och sammanlagt 26 enkelrum och dubletter. Erforderliga nya bostäder måste dock anskaffas successivt i samma takt som sjukhusets ombyggnad fortskrider. Då ombyggnaden numera nått så långt, att en utökning av personalkadrarna snart är behöfvig, har kommittén funnit nödvändigt att nu framlägga förslag om uppförande av en del av förut angivna bostäder. Därvid har kommittén ännu icke tagit slutlig ställning till i vad mån hela det tidigare uppskattade bostadsbehovet behöver komma till ut- förande.

De av kommittén förordade åtgärderna innefatta dels uppförande av ett nytt bostadshus för ogift kvinnlig personal med 16 enkelrum och dels tillbyggnad av befintligt bostadshus (nr 23) för ogift manlig personal med 8 enkelrum. Tillkommande antal rum i sistnämnda byggnad blir i verkligheten blott 6, enär 2 rum i den gamla byggnaden komma att tagas i anspråk för anordnande av erforderliga badrum och tekök, som nu saknas. I byggnaden befintliga rum i övrigt föreslås i samband med tillbyggnaden skola moderniseras och bl. a. förses med tvättställ.

Kostnaden för av kommittén nu föreslagna byggnadsåtgärder har beräknats till 235 000 kronor för nybyggnaden och 140 000 kronor för om- och tillbygg- nad av bostadshus nr 23. Sammanlagt skulle för nästa budgetår sålunda erfordras 375 000 kronor.

Departementschefen. Såsom kommittén anfört torde nya bostäder vid Furunäsets sjukhus vid Piteå böra anordnas i ungefär den takt, sjukhuset ut- bygges och moderniseras. Det tidigare till 16 familjebostäder och samman- lagt 26 enkelrum och dubletter beräknade behovet av nya bostäder har kom- mittén ansett nu böra tillgodoses i så måtto, att den föreslagit att 24 enkel- rum skola anordnas. I samband härmed minskas emellertid det befintliga an- talet enkelrum med 2. För ändamålet har föreslagits uppförande av ett nytt bostadshus för ogift kvinnlig personal med 16 enkelrum och tillbyggnad med 8 enkelrum av ett befintligt bostadshus för ogift manlig personal. Dessa förslag föranleda från min sida ej någon erinran, liksom ej heller kostnads- beräkningen. Jag tillstyrker, att för ändamålet anvisas 375 000 kronor för nästa budgetår.

Ombyggnad av personalbostäder vid sekundäravdelningen i Ribbingelund.

I skrivelse den 9 februari 1951 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ombyggnad av vissa personalbostäder vid sekundär- avdelningen i Ribbingelund. Styrelsen har härom anfört i huvudsak följande.

I till direktionen för Sundby sjukhus inkommen skrivelse den 6 mars 1950 har avdelning 53 av statens sjukhuspersonals förbund på anförda skäl hemställt, att vid Ribbingelunds sekundäravdelning måtte inredas 7 bostadslägenheter om 2 rum och kök och 4 bostadslägenheter om 1 rum och kök. Vid överlämnandet till medicinalstyrelsen av denna skrivelse åberopade direktionen som egen framställning tjänstememorial den 12 april 1950 av t. f. sjukhusintendenten Moestedt, som däri anför bl. a.:

»Vid sekundäravdelningen i Ribbingelund finnas f. n. fem familjebostäder om två rum och kök samt 29 enkelrum för ogift personal. Av enkelrummen, vilka äro inrymda i två bostadshus om 15 resp. 14 rum, äro f. n. endast 12 uthyrda. Det råder sålunda ett väsentligt överskott på enkelrum under det antalet familjebostäder redan nu är otillräckligt. Vid en eventuell utökning av personalen kommer bristen på familjebostäder att i ännu högre grad göra sig gällande. Det är på grund härav av behovet påkallat, att flera familjebostäder inrättas vid denna sekundäravdelning. Vid Ribbingelund vårdas endast manliga patienter och på grund härav utgöres sjukvårdspersonalen till hälften av manliga tjänstemän. Behovet av familjebostäder blir därför avsevärt större än vid en sekundäravdelning med endast kvinnlig sjukvårdspersonal.

Genom ombyggnad av bostadshus B₁ för ogift personal torde fem lägenheter om två rum och kök samt en lägenhet om ett rum och kök kunna erhållas. Antalet enkelrum minskas härigenom med 14. I resten av byggnaden bör kunna inredas ett mindre antal enkelrum med kokvrå samt ett samlingsrum för personal.»

Med anledning härav uppdrog medicinalstyrelsen, som kunde vitsorda behovet av ytterligare familjebostäder vid Ribbingelund, åt arkitekten Hakon Ahlberg att uppgöra ritningar för erforderliga ändringar. I skrivelse till medicinalstyrelsen den 10 juli 1950 förklarade direktionen sig icke ha något att erinra mot det av Ahlberg sedermera uppgjorda förslaget.

För egen del framhåller medicinalstyrelsen önskvärdheten av att personalen vid sekundäravdelningen, vilken är belägen cirka 5 km från Årila station och ungefär mitt emellan Strängnäs och Eskilstuna, beredes bostäder, som i någon mån kunna kompensera olägenheterna av det ensliga läget. Styrelsen föreslår, att i en var av de nuvarande byggnaderna litt. B₁ och B₂ inredas två lägenheter om 2 rum och kök m. m. och i byggnaden litt. E fem enrumslägenheter. Härigenom kommer visserligen den ena hälften av de båda förstnämnda bostadshusen att innehålla både familjebostäder och enkelrum, men denna olägenhet har ej kunnat undvikas. I yttrande över förslaget den 28 december 1950 påpekar byggnadsstyrelsen detta förhållande, men anser sig ej böra avstyrka förslaget i nuvarande ekonomiska läge. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för föreslagna ändringsarbeten till 135 000 kronor. Då 33 000 kronor redan ställts till byggnadsstyrelsens förfogande för vissa ändrings- och kompletteringsarbeten inom ifrågavarande byggnader, behöver för nu föreslagna arbeten anvisas ytterligare (135 000 — 33 000) 102 000 kronor.

Departementschefen. Proportionen mellan familjebostäder och enkelrum vid sekundäravdelningen i Ribbingelund är f. n. icke tillfredsställande. Av 29 enkelrum äro endast 12 ianspråktagna. De 5 familjebostäderna vid avdelningen äro samtliga uthyrda. Detta förhållande sammanhänger med att vid avdelningen, på vilken vårdas endast manliga patienter, omkring hälften av tjänstemännen äro manliga. Behovet av familjebostäder kommer att än mer accentueras i samband med en utökning av personalen. I årets statsverks-

proposition (elfte huvudtiteln, punkten 28) har jag räknat med att personalen under nästa budgetår skall ökas med en föreståndarinna, en förste skötare, sju skötare, en köksföreståndare och en sömmerska eller väverska i anledning av tillkomsten av en avdelning med 30 platser. Med hänsyn till vad jag nu framhållit anser jag, att antalet familjebostäder bör ökas. Det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget finner jag mig kunna godtaga. Jag tillstyrker alltså, att 102 000 kronor anvisas för nästa budgetår för ifrågavarande arbeten.

Uppförande av läkarbostad vid Ryhovs sjukhus.

I skrivelse den 9 februari 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt om medel till uppförande av en läkarbostad vid Ryhovs sjukhus i Jönköping. Styrelsen har därvid anfört bl. a.

Vid sjukhuset äro administrationslokalerna och sjukhusets medicinska centrum inrymda i de båda nedre våningarna i den gamla kanslibyggnaden, som i övrigt utnyttjas som bostäder, bl. a. för en överläkare. Sedan sjukhuset år 1934 togs i bruk, har behovet av lokaler inom administrationsbyggnaden avsevärt stegrats, allteftersom antalet befattningshavare, som skola ha sin arbetsplats inom denna, ökat.

Efter sjukhusets öppnande ha sålunda 1 överläkare, 2 föreståndarinnor samt 1 kontorsbiträde tillkommit för hjälpverksamheten. Vidare ha tillkommit 1 förste läkare med självständigt ansvar, 1 andre läkare, 1 extra kontorist samt 5 kontorsbiträden. För hjälpverksamhetspersonalen ha såsom expeditionlokaler upplåtits 3 bostadsrum i administrationsbyggnaden. Förste läkaren disponerar det tidigare direktionsrummet. För kontoristen och ett kontorsbiträde har upplåtits ett bostadsrum i administrationsbyggnaden. Det må särskilt framhållas, att kassören med sina krävande arbetsuppgifter är i stort behov av ensamt tjänsterum för att kunna arbeta ostört. Läkarnas kontorsbiträden ha ingen annan plats än i det nuvarande direktionsrummet. Uppsyningspersonalens två biträden arbeta på denna personals expeditioner. Vid telefonsamtal och besök måste av diskretionshänsyn biträdena lämna rummet, vilket handrar dem i deras arbete.

Efter uppdelning av sjukhuset på 4 självständiga sjukvårdsavdelningar har expedition för en föreståndarinna måst inrättas i ett utrymt personalrum på avdelningen. Föreståndarinnan bör beredas arbetsplats i anslutning till övriga expeditioner. Slutligen har tillkommit en personalföreståndare, som helt saknar expedition, när innehavare av tjänsten kommer att utses inom den närmaste tiden. Lokal för verksläkaren saknas helt. Denne har därför mottagning i sin bostad i staden. Personalen måste sålunda för att söka verksläkaren gå in till staden, varigenom betydliga tidsförluster uppstå.

Det bör ytterligare framhållas, att 5 läkare tillsammans disponera 2 rum, av vilka ett tidigare varit bostadsrum.

Styrelsen anser det nödvändigt att snarast bereda ökade utrymmen för sjukhusets administration och medicinska centrum. Den närmast till hands liggande lösningen synes vara, att hela våningen två trappor upp utnyttjas för nu ifrågavarande ändamål och att en ny överläkarbostad av nu bruklig storlek uppföres. Härigenom skulle ytterligare 7 à 8 expeditionsrum kunna göras disponibla. Kostnaden för en sådan ny bostad har av byggnadsstyrelsen beräknats till 95 000 kronor, inklusive ledningar av olika slag.

Departementschefen. Den lämnade redogörelsen giver vid handen, att arbetsförhållandena för de befattningshavare, som ha sina lokaler i den gamla kanslihusbyggnaden vid Ryhovs sjukhus i Jönköping, äro mycket ogynnsamma. Jag delar medicinalstyrelsens uppfattning om lämpligheten av att låta uppföra en läkarbostad för att därigenom frigöra vissa utrymmen i kanslihusbyggnaden. Mot den beräknade kostnaden för bostaden, 95 000 kronor, har jag intet att erinra och tillstyrker, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

Uppförande av personalbostadshus vid Pärilby sjukhus.

Med bifall av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1948 års riksdag (prop. nr 185; riksd. skr. nr 235), att vid det till Sätters sjukhus anslutna Pärilby sekundärsjukhus i Grangärde skulle uppföras två bostadshus för gift personal, samt anvisade för budgetåret 1948/49 135 000 kronor för ändamålet.

I enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt vidare 1950 års riksdag (prop. nr 113; riksd. skr. nr 209), att vid sjukhuset skulle uppföras ett bostadshus, samt anvisade för budgetåret 1950/51 150 000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 12 januari 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt om ytterligare medel till nämnda byggnadsföretag. Styrelsen har därvid framhållit, att sedan anbud inkommit på samtliga arbeten rörande de bostadshus (I och II), som enligt beslut av 1948 års riksdag skulle uppföras, visade det sig, att kostnaderna skulle komma att uppgå till cirka 190 000 kronor. På grund härav beslöt styrelsen, att med arbetets igångsättande skulle anstå tills vidare i avvaktan på resultatet av en framställning från styrelsen till Kungl. Maj:t om erforderligt tilläggsanslag.

I brev den 19 maj 1950 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med närmare utredning rörande de numera beräknade kostnaderna för uppförande av nämnda två byggnader.

Medicinalstyrelsen har nu inkommit med sådan utredning.

Enär det är ekonomiskt fördelaktigt att uppföra samtliga tre byggnader samtidigt i en gemensam entreprenad, och då även det anslag, som senast beviljats för uppförande av ett bostadshus (III) på grund av byggnadskostnadernas snabba stegring visat sig otillräckligt, har medicinalstyrelsen låtit den anbefallda kostnadsutredningen omfatta alla tre byggnaderna.

En genom arkitekten Hakon Ahlberg verkställd utredning avser de beräknade kostnaderna omkring den 1 december 1950. Uppdelas kostnaderna för vissa gemensamma arbeten, såsom yttre arbeten, kontroll m. m., i ungefärligen lika stora delar på de olika byggnaderna bliva kostnaderna för bostadshus I och II 228 700 kronor samt för bostadshus III 179 400 kronor eller sammanlagt 408 100 kronor

Härtill komma kostnader å sammanlagt 8 600 kronor för utbyte av den automatiska lokaltelefonväxeln mot en större sådan jämte vissa utvändiga telefonkablar. Då den nuvarande telefonväxeln är fullbelastad, nödvändiggöres detta utbyte av nybyggnadernas tillkomst och bör alltså inräknas i anslagsbehovet.

Totalkostnaderna beräknas alltså komma att uppgå till (408 100 + 8 600) 416 700 kronor. Sålunda skulle erfordras ytterligare (416 700 — 135 000 —

150 000) 131 700 kronor. Som känt är, väntas emellertid byggnadskostnaderna inom den närmaste tiden ytterligare komma att avsevärt stiga. Medicinalstyrelsen kan dock icke f. n. angeva den på grund härav betingade ökningen av medelsbehovet.

I yttrande över framställningen har *byggnadsstyrelsen*, med hänsyn till byggnadernas art, byggnadsplatsens belägenhet och den allmänna kostnadsstegringen förklarat sig icke ha något att erinra mot de gjorda beräkningarna i och för sig. Styrelsen har emellertid framhållit, att den funnit kostnaderna för de i byggnaderna ingående bostäderna för gift personal förhållandevis höga.

Departementschefen. Med hänsyn till av medicinalstyrelsen angivna omständigheter anser jag mig böra godtaga de gjorda kostnadsberäkningarna. Jag tillstyrker, att för nästa budgetår anvisas ett till 131 500 kronor jämkat belopp.

Anordnande av promenadgård vid Pärլby sjukhus.

I skrivelse den 2 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till anordnande av en promenadgård vid Pärլby sjukhus i Grangärde. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Det till Sätters sjukhus såsom sekundäravdelning anslutna Pärլby sjukhus i Grangärde har en beläggning av omkring 150 manliga patienter, huvudsakligen kroniska fall. Sjukhuset, som togs i bruk hösten 1948, var från början avsett att omhändertaga fall, som kunde medgivas en viss rörelsefrihet. Någon promenadgård ingick därför ej i den ursprungliga planen. Under senare år har emellertid antalet ineliggande ålderspsykosor vid Sätters sjukhus avsevärt ökats. För att medgiva intagning av akuta behandlingsfall vid detta sjukhus har Pärլby sjukhus måst beläggas med ett klientel, som visat sig kräva betydligt mera tillsyn än vad man från början räknat med. Sjukhusets belägenhet omedelbart intill sjön Saxen gör, att erforderlig utevistelse icke utan stora övervakningssvårigheter kan beredas patienterna. Plan för anordnandet av en promenadgård har av sjukhusledningen inlämnats till medicinalstyrelsen. Planen har bearbetats av arkitekten Hakon Ahlberg.

Själva promenadgården kommer att omfatta en yta av cirka 2 000 m². I anslutning till denna uppföres en mindre tegel- eller lättbetongbyggnad, inrymmande dels toaletter för patienter och personal, dels en bod för betryggande förvaring av brandredskap, dels ett transformatorrum och dels utrymme för vattenverkets hydrofor. Dessa senare lokaler bliva erforderliga, emedan nu befintlig transformator måste flyttas och hydroforerna, som nu äro inrymda i huvudbyggnadens källare, ligga obekvämt till och verka störande. Till promenadgården hör även en öppen veranda.

Kostnaderna beräknas till 43 500 kronor, vilket belopp synes böra avrundas uppåt till 45 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i yttrande till medicinalstyrelsen godtagit kostnadsberäkningen. Styrelsen har därjämte uttalat, att promenadgården borde givas en bättre anslutning till terrängen på platsen. Medicinalstyrelsen vill i största möjliga mån beakta detta av byggnadsstyrelsen framförda önskemål.

Departementschefen. Behovet av en promenadgård vid Pärլby sjukhus i Grangärde är uppenbart. En sådan plats skulle avsevärt underlätta över-

vakningen av de patienter, som kunna vistas utomhus. Såsom byggnadsstyrelsen påpekat, bör övervägas att anordna promenadgården i bättre anslutning till terrängen. Då kostnadsberäkningen icke givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att för nästa budgetår anvisas 45 000 kronor för ändamålet.

Anordnande av promenadgård vid sekundäravdelningen i Olofsfors.

I skrivelse den 2 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av medel till anordnande av promenadgård vid sekundäravdelningen i Olofsfors. Till stöd härför anför styrelsen.

Vid beläggningen av den till Sätters sjukhus anslutna sekundäravdelningen i Olofsfors har det visat sig, att patienterna vid sin vistelse i det fria icke kunna tillåtas fritt röra sig inom hela det sekundäravdelningen tillhörande, inhägnade området. Promenadgård med tillhörande solveranda behöver därför anordnas gemensam för två bredvid varandra liggande paviljonger. Förslag härtill har uppgjorts av arkitekten Hakon Ahlberg. I promenadgårdens solveranda har utrymme beretts för erforderliga toaletter för patienter och personal. Genom att solverandan förlagts mellan två vårdpaviljonger kunna erforderliga anslutningar till vatten-, avlopps- och värmeledningar ernås med minsta möjliga kostnader.

I yttrande den 14 december 1950 har byggnadsstyrelsen uppgivit den beräknade kostnaden för arbetets genomförande till 36 500 kronor.

Medicinalstyrelsen, som anser den ifrågasatta promenadgården ofrånkomlig för avdelningens rationella utnyttjande, hemställer, att 36 500 kronor måtte anvisas till kostnaderna härför.

Departementschefen. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag tillstyrker jag, att en promenadgård anordnas vid sekundäravdelningen i Olofsfors samt att för nästa budgetår 36 500 kronor anvisas för ändamålet.

Förvärv av Brotorps arbetshem.

I skrivelse den 2 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* ifrågasatt förvärv fr. o. m. den 1 juli 1952 av Brotorps arbetshem för att drivas såsom en sekundäravdelning till Västra Marks sjukhus. Styrelsen erinrar, att Västra Marks sjukhus i Örebro, vilket togs i bruk år 1931, är inrymt i de om- och tillbyggda kasernbyggnader, vilka tidigare disponerats av Svea trängkår, samt beläget mitt inne i staden, vilket med hänsyn till klientelet, asociala imbecilla kvinnor, är mindre lämpligt. Betydande svårigheter uppstå härigenom att bereda de intagna de friheter, som de på grund av sitt tillstånd lämpligen borde åtnjuta. Direktionen för sjukhuset har till styrelsen överlämnat ett erbjudande från innehavarinnan av Brotorps arbetshem för sineslöa kvinnor (42 platser) i Hidingebro, cirka 20 kilometer från Örebro, för staten att för en kostnad av 175 000 kronor, därav 20 000 kronor för lösa inventarier, få förvärva hemmet.

Av medicinalstyrelsens skrivelse framgår, att sjukhuschefen vid Västra Marks sjukhus i en vid direktionens framställning bifogad skrivelse anför t bl. a.

Brotorps arbetshem startades av fröken Gustafsson år 1934 och har sedan dess av henne drivits såsom ett privat, statsunderstött arbetshem. Under teknad har hela tiden varit hemmets läkare. Redan från början överflyttades en del patienter från Västra Marks sjukhus såsom försöksutskrivna till Brotorp och under de närmaste åren ökade antalet från sjukhuset försöksutskrivna allt mer, så att arbetshemmet nu sedan flera år är belagt uteslutande med från sjukhuset förflyttade försöksutskrivna patienter. Detta samarbete med Brotorps arbetshem har varit av synnerligen stort värde för sjukhuset. Det har varit en god tillgång för sjukhuset, att patienter, som blivit lugna och för vård på arbetshem lämpliga, kunnat försöksvis placeras på ett i närheten beläget arbetshem, vid vilket kontakten med patienterna kunnat uppehållas genom vid sjukhuset anställd läkare och hjälpverksamhetsföreståndarinna. Beträffande de flesta av sjukhusets lugna patienter är dock deras lugn ovaraktigt, deras affektivitet labil och deras anpassningsförmåga klen, varför det ofta händer, att till Brotorp försöksutskrivna patienter måste återintagas på sjukhuset. Just i dessa fall har det varit värdefullt med ett arbetshem i intimt samarbete med sjukhuset och så närbeläget, att återflyttningen kunnat ske utan svårighet. I andra fall har en tids vistelse på Brotorp varit en lämplig övergång till placering ute i samhället. Brotorps arbetshem har sålunda i icke oväsentlig grad bidragit till att höja patientomsättningen vid sjukhuset. Vårdplatserna på Brotorp ha varit av i det närmaste samma värde som vårdplatserna på sjukhuset och ha utökat sjukhusets kapacitet i motsvarande grad. Det vore sålunda av värde för sjukhuset, om Brotorps arbetshem även framdeles kunde bedriva sin verksamhet, vilket kunde ske om det bleve anknutet till sjukhuset som en sekundäravdelning. Ett bortkopplande av Brotorp skulle kännbart minska sjukhusets vårdresurser såväl kvantitativt som med hänsyn till möjligheten till vårdens differentiering.

Om Brotorps arbetshem skulle drivas som en sekundäravdelning till Västra Marks sjukhus och administrationen, läkarvården, journalföringen och patienternas utplacering i samhället bestridas från sjukhuset, bleve dock ett oefftergivligt villkor för möjligheten härav, att sjukhuset kunde räkna på att kontinuerligt kunna som andre läkare disponera en legitimerad läkare med full tjänstgöring vid sjukhuset.

Av medicinalstyrelsens skrivelse inhämtas vidare, att byggnadsinspektören i styrelsen, F. Lauritzen, efter verkställd besiktning av fastigheten framhållit bl. a.

Anläggningens taxeringsvärde är 60 000 kronor och brandförsäkringsvärdet 170 000 kronor. Brandförsäkringsvärdet torde ganska väl motsvara byggnadernas nuvarande värde. Tomtarealen uppgår till 21 400 m². Med vissa smärre kompletteringsarbeten är vårdhemmet ur byggnadsteknisk synpunkt väl lämpat att övertagas av staten.

Medicinalstyrelsen har vidare inhämtat yttrande från byggnadsstyrelsen, som anför.

Byggnadsstyrelsen kan beträffande dessa byggnaders tekniska tillstånd i huvudsak vitsorda vad medicinalstyrelsens byggnadsinspektör anför i ett den 6 september 1950 avgivet besiktningsutlåtande över anläggningen.

I fråga om byggnadernas planläggning må framhållas, att de i nämnda utlåtande med I och II betecknade byggnaderna, vilka nu användas såsom förläggning för patienter resp. bostäder för personal, äro så utformade, att

en omdisposition av desamma — t. ex. i form av en uppdelning av befintliga rum i smärre enheter — icke kan genomföras utan stora svårigheter och avsevärda kostnader.

Med hänsyn härtill kan byggnadsstyrelsen tillstyrka ett förvärv av fastigheten till av ägaren begärd köpeskillning endast under förutsättning, att anläggningen i huvudsakligen befintligt skick kan utnyttjas för det avsedda ändamålet. Styrelsen vill sålunda framhålla såsom angeläget, att de ekonomiska förutsättningarna för anläggningens fortsatta drift närmare prövas, innan förslag om inköp av fastigheten förelägges statsmakterna.

Medicinalstyrelsen har för egen del anfört följande.

Innehavarinnan kommer senast den 1 juli 1952 att nedlägga verksamheten och så osäkra som förhållandena allt fortfarande äro för de privata sinnesslöanstalterna torde någon som vill övertaga fastigheten och i fortsättningen driva arbetshemmet med största sannolikhet ej anmäla sig. Hemmet måste i sådant fall nedläggas. Redan att bereda plats för de 42 patienterna kommer att möta mycket stora svårigheter, och Västra Marks sjukhus blir berövat den enda evakueringsmöjlighet, som f. n. föreligger. Denna påtagliga försämring i sjukhusets möjligheter kommer med största säkerhet att leda till en ökning av antalet exspektanter.

Då hemmet även som sekundäravdelning kommer att beläggas med samma klientel som nu, behöva enligt styrelsens förmenande några ändringar av vårdlokalerna icke utföras. Preliminära beräkningar av driftkostnaderna visa ock, att vårdkostnaden per dag och patient kommer att ställa sig lägre än vid Västra Marks sjukhus.

Medicinalstyrelsen får med hänsyn till vad sålunda anförts redan nu underställa Kungl. Maj:ts frågan om förvärv fr. o. m. den 1 juli 1952 av Brotorps arbetshem för att drivas såsom en till Västra Marks sjukhus ansluten sekundäravdelning. Det för förvärv av arbetshemmet erforderliga anslaget på 155 000 kronor behöver anvisas först av 1952 års riksdag. Medel till förvärv av de till 20 000 kronor värderade inventarierna, som enligt medicinalstyrelsens förmenande ävenledes böra övertagas, torde lämpligen böra medräknas i det belopp, som hos 1952 års riksdag kommer att begäras till utrustning av nya sinnessjukhus.

Departementschefen. Av den lämnade redogörelsen framgår, att Brotorps arbetshem för sinnesslöa kvinnor sedan flera år tillbaka helt utnyttjats av Västra Marks sjukhus för dess klientel av asociala imbecilla kvinnor. Dessa patienter vistas vid Brotorp såsom försöksutskrivna från sjukhuset. Enligt vad sjukhuschefen upplyst, ha vårdplatserna på Brotorp varit i det närmaste av samma värde som vårdplatserna på sjukhuset och ha ökat sjukhusets kapacitet i motsvarande grad. Hemmet har även möjliggjort en differentiering av vården på sjukhuset.

Innehavarinnan av hemmet, som har för avsikt att senast den 1 juli 1952 nedlägga verksamheten, har erbjudit staten att övertaga hemmet för ett belopp av 175 000 kronor. Medicinalstyrelsen framhåller, att, om hemmets verksamhet upphörde, detta skulle medföra betydande olägenheter i skilda hänseenden. Såväl medicinalstyrelsen som byggnadsstyrelsen ha tillstyrkt att hemmet förvärvas av staten, byggnadsstyrelsen dock under förutsättning att anläggningen i huvudsakligen befintligt skick kan användas för det avsedda ändamålet. Byggnadsstyrelsen har även betonat angelägenheten av att

de ekonomiska förutsättningarna för anläggningens drift närmare prövas, innan fastigheten inköpes.

För egen del vill jag framhålla, att det i nuvarande läge inom sinnesslövrården måste anses vara av stor vikt att platsantalet icke minskas. Det torde, såsom medicinalstyrelsen också påpekat, vara små utsikter till att hemmet övertages av någon, som kommer att fortsätta den ursprungliga verksamheten där. Med hänsyn härtill samt vad som upplysts om anläggningen och den begärda köpeskillingen vore det enligt min mening önskvärt, att hemmet inköptes av statsverket. En förutsättning härför är emellertid, att driftkostnaderna för hemmet hålla sig på normal nivå. Denna fråga torde böra särskilt undersökas. Beslut om inköp bör därför icke nu fattas. Då emellertid verksamheten skall nedläggas den 1 juli 1952 torde Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att efter närmare övervägande få förvärva fastigheten för en köpeskillning av högst 175 000 kronor.

Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus.

I särskilda skrivelser den 2 och 6 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag om utförande av elektriska arbeten vid tre olika statens sinnessjukhus. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Sedan en följd av år har av riksdagen årligen anvisats avsevärda belopp för modernisering och komplettering av de elektriska anläggningarna vid statens sinnessjukhus. Framför allt har det därvid varit fråga om övergång från lik- till växelström, varigenom anläggningarna effektiviserats och driften förbilligats. Jämväl för nästa budgetår bli vissa sådana arbeten ofrånkomliga. Med hänsyn till önskvärdheten av att f. n. begränsa investeringsanslagen har medicinalstyrelsen endast ansett sig böra begära medel till de arbeten, som äro mest trängande.

S:ta Gertruds sjukhus i Västervik. Genom beslut den 20 maj 1949 har Kungl. Maj:t för etapp I av beslutad omläggning till växelström anvisat 53 000 kronor. Dessa medel komma emellertid icke att bli tillräckliga emedan dels priset på kablar, vilka i stor utsträckning ingå i denna etapp, stigit med 25—30 %, dels den patienthjälp till kabelgravsgrävningen, varmed man räknat, icke stått till buds, och dels den nya transformatorstationen måst förläggas till en nybyggd kiosk och icke såsom tidigare planerats i en av de befintliga byggnaderna. Denna förändring har av byggnadsstyrelsen i princip godkänts.

För etappen erfordras ytterligare 17 000 kronor.

För etapp 2, vilken omfattar framdragande av kablar till paviljongerna 16 n, 16 ö, 18 ö och 20 samt bostadshusen 27 b och 48, vattenverket och lantgården, ha kostnaderna av Elektriska Prövningsanstalten Aktiebolag beräknats till 25 000 kronor. För det nya bostadsområdet för läkare kräves vidare nedläggande av elektriska kablar till en kostnad av 10 000 kronor.

I skrivelse den 29 januari 1951 har vidare direktionen för sjukhuset hemställt om anvisande av 11 200 kronor för anordnande av erforderlig ytterbelysning inom det område, där bostäderna för läkare och sjukhusintendent äro belägna. Av de beviljade två nya andreläkarbostäderna är den ena snart färdig att tagas i bruk. I samband härmed är ny körväg under anläggning. Den befintliga ytterbelysningen inom det tidigare bebyggda bostadsområdet är långt ifrån tillfredsställande. Enligt ett av Elektriska Prövningsanstalten

utarbetat förslag skulle belysningen inom detta område samtidigt nyordnas. Medicinalstyrelsen finner detta förslag snarast böra genomföras.

Sammanlagt skulle sålunda för S:ta Gertruds sjukhus erfordras (17 000 + 25 000 + 10 000 + 11 200) 63 200 kronor.

S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg. Redan beslutade och delvis av byggnadsstyrelsen genomförda arbeten omfatta nya kablar till kök, tvätt, bageri, verkstäder och vattenverk. Nästa etapp i moderniseringen av det från sjukhusets byggnadsperiod före år 1926 stammande elektriska systemet bör bli nedläggandet av en ringkabel för växelström. Elektriska Prövningsanstaltens kostnadsberäkning för denna ringkabel slutar på 40 000 kronor. Byggnadsstyrelsen anser emellertid, att denna summa bör höjas till 50 000 kronor.

Restads sjukhus i Vänersborg. I tur att utföras står nu etapp 4 av pågående omläggning till växelström samt ny ytterbelysning för vissa delar av sjukhusområdet. Etapp 4 omfattar ny kabel till sköterskebyggnaden samt omläggning av installationerna inom detta hus. Kostnaderna härför ha beräknats till 12 000 kronor. Kostnaderna för ytterbelysningen ha beräknats till 11 000 kronor, eller tillsammans för sjukhuset 23 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har medicinalstyrelsen hemställt, att till elektriska arbeten vid förenämnda tre sjukhus måtte anvisas (63 200 + 50 000 + 23 000) 136 200 kronor eller i runt tal 150 000 kronor.

Departementschefen. Då samtliga föreslagna arbeten synas vara av angelägen natur, vill jag förorda, att de komma till utförande under nästa budgetår. Mot de beräknade kostnaderna för arbetena har jag intet att erinra. Jag föreslår alltså, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett sammanlagt belopp av 150 000 kronor.

Utredningsmedel.

I skrivelse den 26 februari 1951 har *statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande* hemställt om medel för bestridande av expenser m. m. för kommitténs verksamhet under nästa budgetår. Därvid har kommittén anfört.

Genom beslut den 5 maj 1950 har för budgetåret 1950/51 till medicinalstyrelsens förfogande ställts 100 000 kronor för bestridande av expenser m. m. för kommittén.

Kostnaderna för kommittén ha fram till den 1 februari 1951 uppgått till i runt tal 20 000 kronor. Kommittén vill framhålla, att den under denna tid icke haft anställd erforderlig personal för arbetets bedrivande. För återstoden av budgetåret torde därför kostnaderna komma att öka med cirka 30 000 kronor. Av det anvisade beloppet skulle sålunda vid ingången av nästa budgetår återstå (100 000 — 20 000 — 30 000) 50 000 kronor. Medelsåtgången för nästa budgetår uppskattar kommittén till omkring 100 000 kronor. Kommittén har därvid i avsikt på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet måst beakta den omständigheten, att anslaget är ett reservationsanslag och sålunda icke får överskridas utan riksdagens hörande. Medelsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet härmed utgöra (100 000 — 50 000) 50 000 kronor.

Departementschefen. Den av kommittén gjorda uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag tillstyrker alltså, att för nästa budgetår anvisas 50 000 kronor.

Utrustning av nya sinnessjukhus.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkten 31, har anslaget till Utrustning av nya sinnessjukhus upptagits med ett allenast preliminärt beräknat belopp, 900 000 kronor. Anledningen härtill var, att medicinalstyrelsen vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande endast inkommit med preliminärt förslag.

Med skrivelse den 2 mars 1951 har *medicinalstyrelsen* avgivit slutligt förslag i ärendet.

Styrelsen har därvid till en början hemställt om medel för utrustning av vissa nytillkommande och ombyggda lokaler vid statens sinnessjukhus. Härom anföres i huvudsak.

Uppförandet av en av de två beslutade tuberkulospaviljongerna vid *Ulleråkers sjukhus* i Uppsala beräknas skola påbörjas under första halvåret 1951. Något definitivt förslag till utrustning av paviljongen har ännu icke kunnat utarbetas, enär fullständiga byggnadsritningar först helt nyligen färdigställts. Utrustningskostnaderna torde komma att uppgå till cirka 96 000 kronor. Till påbörjande av utrustningen ha för innevarande budgetår anvisats 75 000 kronor. I avvaktan på den definitiva utredningen böra preliminärt ytterligare 10 000 kronor anvisas.

Uppförandet av en av de två beslutade tuberkulospaviljongerna vid *Umeådalens sjukhus* vid Umeå har tagit sin början och paviljongen beräknas bliva färdigställd i början av år 1952. Jämväl för påbörjandet av denna utrustning ha för innevarande budgetår anvisats 75 000 kronor. Ej heller beträffande denna utrustning föreligger någon definitiv utredning. Kostnaderna kunna beräknas uppgå till omkring 96 000 kronor. Styrelsen föreslår, att preliminärt ytterligare 10 000 kronor anvisas.

För innevarande budgetår ha anvisats 36 000 kronor för att påbörja anskaffandet av den utrustning, som erfordras i anledning av första etappens ombyggnadsarbeten vid *Furunäsets sjukhus* vid Piteå. Enligt förebragt utredning och kostnadsberäkning erfordras för ytterligare utrustning av lokaler, hänförliga till första etappen, 37 000 kronor.

Andra etappen av ombyggnadsarbetena vid samma sjukhus pågår f. n. och förväntas vara genomförd under sommaren 1951. De delar av huvudbyggnaden, som därigenom beräknas bliva färdigställda, inrymma bl. a. lokaler för medicinskt centrum och tre vårdavdelningar. Enligt centrala sjukvårdsberedningens beräkningar erfordras till utrustning för dessa lokaler 155 000 kronor. Beloppet innefattar emellertid icke kostnaden för belysningsarmatur eller för centralradio och viss annan erforderlig apparatur. Anskaffningskostnaderna härför uppgå enligt lämnade och av elektriska provningsanstalten aktiebolag till antagande föreslagna anbud till sammanlagt cirka 54 000 kronor.

Medelsbehovet för *Furunäsets sjukhus* skulle alltså uppgå till sammanlagt (37 000 + 155 000 + 54 000) 246 000 kronor.

Vid *Mariebergs sjukhus* i Kristinehamn beräknas efter beslutad ombyggnad paviljongen 5 och 6 kunna tagas i bruk under år 1951 samt paviljongen 8 och 9 omkring början av år 1952. För utrustning av lokalerna torde böra preliminärt anvisas 200 000 kronor.

Med överlämnande av förslag till utrustning av kontors- och expeditiionslokaler, centralkök, bostadshus för ogift personal, maskinavdelning samt tre nytillkommande vårdavdelningar om tillsammans 85 vårdplatser vid *Västra Ny sjukhus* har sjukhusdirektionen hemställt om 200 000 kronor för ändamålet.

Medicinalstyrelsen räknar emellertid med att 45 av ifrågavarande vårdplatser icke kunna färdigställas under nästa budgetår. Med hänsyn härtill böra endast 140 000 kronor anvisas.

I anslutning härtill erinrar styrelsen, att ett särskilt reservationsanslag om 60 000 kronor ställts till styrelsens förfogande för utrustning av en provisorisk alkoholistanstalt å Bona. Anslaget kommer ej att tagas i anspråk.

Vid var och en av sekundäravdelningarna i *Rosöga, Ribbingelund* och *Olofsfors* kommer ytterligare en barack att iordningställas såsom vårdavdelning. Härigenom tillkomma under nästa budgetår 40 platser vid avdelningen i *Rosöga*, 30 platser vid *Ribbingelund* och 40 platser vid *Olofsfors*. Kostnaderna för utrustning vid avdelningarna kunna enligt medicinalstyrelsens mening beräknas till sammanlagt 142 000 kronor.

Ombyggnaden av köks- och tvättbyggnaden vid *S:ta Annas sjukhus* i *Nyköping* är slutförd. Behov föreligger att komplettera kökets utrustning, vilken f. n. är synnerligen bristfällig. Medicinalstyrelsen föreslår, att 10 000 kronor anvisas för detta ändamål.

Medicinalstyrelsen föreslår vidare, att för utrustning av psykiatriska kliniken i *Lund* — som f. n. är föremål för om- och tillbyggnad, vilka arbeten beräknas bliva avslutade i början av år 1952 — anvisas 212 000 kronor. Styrelsen anför härom bl. a.

Kliniken äges av staten. Nyttjanderätten till densamma är emellertid enligt ett mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting den 5 september och 24 oktober 1928 träffat avtal upplåten till landstinget med skyldighet för detta att där anordna sjukvård samt att upplåta kliniken i dess hela omfattning för den medicinska undervisningen vid *Lunds universitet*. Enligt avtalet har statsverket att bestrida kostnaden för anskaffande genom lasarettsdirektionens försorg av första uppsättningen nödiga inventarier för kliniken, under det att landstinget har att vid ombesörjandet av klinikkens drift bestrida kostnaderna för bl. a. inventariernas underhåll och erforderlig nyanskaffning av inventarier utöver den första uppsättningen. Landstinget erhåller ersättning av staten för kostnaderna för driften enligt i avtalet närmare angivna grunder.

Med utgångspunkt från att avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt landstinget skall gälla även efter avslutandet av om- och tillbyggnaden, har landstingets hälso- och sjukvårdsberedning hemställt om bidrag med 219 800 kronor till utrustning med inventarier enligt den principen, att kostnader för utrustning till utvidgade eller nybyggda lokaler böra bestridas av staten samt kostnader för komplettering av utrustningen i befintliga lokaler av landstinget. Det förslag till utrustning, som lagts till grund för nyssnämnda framställning, har varit föremål för viss överarbetning. Därvid har det visat sig, att kostnaderna för den utrustning, vilken staten enligt landstingets mening bör bekosta, torde kunna begränsas till omkring 212 000 kronor. Medicinalstyrelsen har i övrigt intet att invända mot framställningen. Jämlikt § 1 andra stycket avtalet bör utrustningsförslaget underställas Kungl. Maj:ts prövning. Då emellertid medel böra finnas tillgängliga nästa budgetår för det bidrag till kostnaderna för ifrågavarande utrustning, till vilket Kungl. Maj:t kan finna landstinget berättigat, hemställer medicinalstyrelsen, att 212 000 kronor anvisas för ändamålet.

Slutligen erinrar styrelsen, att under förevarande anslag fr. o. m. budgetåret 1948/49 anvisats särskilda medel för anskaffande av diverse modern medicinsk utrustning till sinnessjukhusen, under budgetåret 1948/49 70 000 kronor och under vart och ett av budgetåren 1949/50 och 1950/51

85 000 kronor. Åtskilliga brister förefinnas ännu, och det är enligt styrelsens mening angeläget, att upprustningen i fråga om apparatur för effektiv sjukvård får fortsätta. Styrelsen hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 85 000 kronor.

Medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså enligt styrelsen uppgå till (10 000 + 10 000 + 246 000 + 200 000 + 140 000 + 142 000 + 10 000 + 212 000 + 85 000) 1 055 000 kronor. Av tidigare för särskilda ändamål anvisade medel under anslaget kunna emellertid redovisas besparingar på sammanlagt cirka 16 000 kronor. Medicinalstyrelsen föreslår, att förslagsvis 15 000 kronor av besparingarna disponeras för att till en del täcka nyssnämnda kostnader. Medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda kunna begränsas till (1 055 000 — 15 000) 1 040 000 kronor.

Departementschefen. Medicinalstyrelsens förslag innebär bl. a., att för nästa budgetår medel skulle ställas till förfogande för bidrag till kostnaderna för utrustning av psykiatriska kliniken i Lund. Kostnaderna föreslås fördelade mellan staten och landstinget enligt grunder, som motsvara den i förenämnda avtal stadgade fördelningen av ansvaret för kostnaderna för en första uppsättning nödiga inventarier samt inventariernas underhåll och erforderlig nyanskaffning av inventarier utöver den första uppsättningen. Häre mot har jag icke något att erinra.

Mot de av medicinalstyrelsen gjorda kostnadsberäkningarna har jag ingen erinran. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har styrelsen upptagit till 1 040 000 kronor. För egen del föreslår jag, att det för budgetåret 1948/49 anvisade reservationsanslaget på 60 000 kronor till Utrustning av en provisorisk alkoholistanstalt å Bona, vilket icke tagits i anspråk, överföres till anslaget för utrustning av nya sinnessjukhus m. m. Den erforderliga medelsanvisningen för nästa budgetår upptages sålunda till (1 040 000 — 60 000) 980 000 kronor.

Sammanfattning och hemställan.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår under anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. avses medel för följande ändamål:

Vissa byggnadsarbeten m. m. vid Sundby sjukhus	41 000
Uppförande av två läkarbostäder vid Birgittas sjukhus	6 500
Vissa byggnadsarbeten vid Ryhovs sjukhus	55 000
Ombyggnad av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus m. m.	102 000
Tillbyggnad av Mariebergs sjukhus m. m.	80 000
Utvidgning av vattenverket vid Sätters sjukhus m. m.	54 000
Vissa arbeten för tryggnad av vattenförsörjningen vid S:t Olofs sjukhus	11 600
Uppförande av läkarbostad vid S:t Olofs sjukhus	13 500
Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus	65 400
Elektriska arbeten vid S:ta Gertruds sjukhus	25 000

Summa kronor 454 000

Sammanlagt skulle alltså till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisas 454 000 kronor.

Härjämte skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat för budgetåret 1951/52 under anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. avses medel för följande ändamål:

Uppförande av tuberkulosavdelning vid Ulleråkers sjukhus	500 000
Ombyggnad av norra mansavdelningen vid Ulleråkers sjukhus ...	900 000
Ombyggnad av Birgittas sjukhus	565 000
Om- och nybyggnad vid Västra Ny sjukhus	700 000
Uppförande av panncentral vid Restads sjukhus	1 000 000
Uppförande av panncentral vid Mariebergs sjukhus	700 000
Ombyggnad av ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus	100 000
Uppförande av personalbostadshus vid Gådeå sjukhus	325 000
Uppförande av en tuberkulosavdelning vid Umedalens sjukhus ...	700 000
Ombyggnads- och utvidgningsarbeten vid Furunäsets sjukhus	900 000
Uppförande av nytt sinnessjukhus vid Karlskrona	50 000
Renovering av personalbostadshus vid Ulleråkers sjukhus	75 000
Uppförande av tvättinrättning m. m. vid Ulleråkers sjukhus	25 000
Uppförande av personalbostadshus vid S:ta Annas sjukhus	300 000
Uppförande av ett personalbostadshus m. m. vid Birgittas sjukhus	650 000
Ombyggnad av tvättinrättningen vid S:t Lars sjukhus	815 000
Uppförande av upptagningspaviljong vid Mariebergs sjukhus	500 000
Uppförande av personalbostadshus vid Sätters sjukhus	245 000
Modernisering och utbyggnad av ekonomibygnaden vid Ume- dalens sjukhus	495 000
Uppförande av personalbostadshus m. m. vid Furunäsets sjukhus ...	375 000
Ombyggnad av personalbostäder m. m. vid sekundäravdelningen i Ribbingelund	102 000
Uppförande av läkarbostad vid Ryhovs sjukhus	95 000
Uppförande av personalbostadshus vid Pärby sjukhus	131 500
Anordnande av promenadgård vid Pärby sjukhus	45 000
Anordnande av promenadgård vid sekundäravdelningen i Olofsfors	36 500
Förvärv av Brotorps arbetshem	—
Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus	150 000
Utredningsmedel	50 000
	<hr/>
	Summa kronor 10 530 000

Sammanlagda medelsbehovet under budgetåret 1951/52 för nu föreslagna arbeten m. m. skulle alltså uppgå till 10 530 000 kronor.

Med avseende å de anvisade medlen torde få gälla, att de i det föregående angivna fördelningarna icke skola vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest kan befinnas lämpligt, torde enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst ändamål kunna ske mot det att motsvarande minskning vidtages för ett annat.

För utrustning av nya sinnessjukhus skulle slutligen anvisas ett belopp av 980 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. besluta,

a) att vid S:ta Annas sjukhus i Nyköping skall i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordad förslag uppföras två nya personalbostadshus för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 660 000 kronor;

b) att vid Mariebergs sjukhus i Kristinehamn skall i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordad förslag uppföras en ny upptagningspaviljong för en beräknad kostnad av högst 950 000 kronor;

c) att vid Umedalens sjukhus i Umeå skall i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordad förslag verkställas modernisering och utbyggnad av ekonomibyggnaden för en beräknad kostnad av högst 775 000 kronor;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att under tidigare nämnd förutsättning förvärva Botorps arbetshem för en köpeskilling av högst 175 000 kronor;

III. till *Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.* under statens allmänna fastighetsfond anvisa

a) för budgetåret 1951/52 ett investeringsanslag av 10 530 000 kronor;

b) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51 ett investeringsanslag av 454 000 kronor;

IV. till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1951/52 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 980 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eivor Hermansson.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51.

	Sid.
<i>Vissa byggnadsarbeten m. m. vid Sundby sjukhus</i>	2
Departementschefen	3
<i>Uppförande av två läkarbostäder vid Birgittas sjukhus</i>	3
Departementschefen	3
<i>Vissa byggnadsarbeten vid Ryhovs sjukhus m. m.</i>	3
Departementschefen	4
<i>Ombyggnad av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus m. m.</i>	4
Departementschefen	5
<i>Tillbyggnad av Mariebergs sjukhus m. m.</i>	5
Departementschefen	5
<i>Utvidgning av vattenverket vid Sätters sjukhus m. m.</i>	6
Departementschefen	6
<i>Vissa arbeten för tryggnad av vattenförsörjningen vid S:t Olofs sjukhus</i>	6
Departementschefen	6
<i>Uppförande av läkarbostad vid S:t Olofs sjukhus</i>	6
Departementschefen	7
<i>Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus</i>	7
Departementschefen	8
<i>Elektriska arbeten vid S:ta Gertruds sjukhus</i>	8
Departementschefen	9

Anslag för budgetåret 1951/52.

<i>Uppförande av en tuberkulosavdelning vid Ulleråkers sjukhus</i>	9
Departementschefen	10
<i>Ombyggnad av norra mansavdelningen vid Ulleråkers sjukhus</i>	10
Departementschefen	11
<i>Ombyggnad av Birgittas sjukhus</i>	12
Departementschefen	12
<i>Om- och nybyggnadsarbeten vid Västra Ny sjukhus</i>	12
Departementschefen	14
<i>Uppförande av panncentral vid Restads sjukhus</i>	14
Departementschefen	15
<i>Uppförande av panncentral vid Mariebergs sjukhus</i>	15
Departementschefen	15
<i>Ombyggnad av ekonomibygnaden vid Sätters sjukhus</i>	15
Departementschefen	16
<i>Uppförande av personalbostadshus vid Gådeå sjukhus</i>	16
Departementschefen	16
<i>Uppförande av en tuberkulosavdelning vid Umedalens sjukhus</i>	16
Departementschefen	17

	Sid.
<i>Ombyggnads- och utvidgningsarbeten vid Furunäsets sjukhus</i>	17
Departementschefen	18
<i>Uppförande av nytt sinnessjukhus vid Karlskrona</i>	18
Departementschefen	19
<i>Renovering av personalbostadshus vid Ulleråkers sjukhus</i>	19
Departementschefen	19
<i>Uppförande av tvättinrättning m. m. vid Ulleråkers sjukhus</i>	20
Departementschefen	21
<i>Uppförande av personalbostadshus m. m. vid S:ta Annas sjukhus</i>	22
Departementschefen	23
<i>Uppförande av ett personalbostadshus m. m. vid Birgittas sjukhus</i>	24
Departementschefen	25
<i>Ombyggnad av tvättinrättningen vid St Lars sjukhus</i>	25
Departementschefen	27
<i>Uppförande av upptagningspaviljong vid Mariebergs sjukhus</i>	27
Departementschefen	29
<i>Uppförande av personalbostadshus vid Sätters sjukhus</i>	29
Departementschefen	31
<i>Modernisering och utbyggnad av ekonomibyggnaden vid Umedalens sjukhus</i>	32
Departementschefen	33
<i>Uppförande av personalbostadshus m. m. vid Furunäsets sjukhus</i>	33
Departementschefen	34
<i>Ombyggnad av personalbostäder vid sekundäravdelningen i Ribbingelund</i>	34
Departementschefen	35
<i>Uppförande av läkarbostad vid Ryhovs sjukhus</i>	36
Departementschefen	37
<i>Uppförande av personalbostadshus vid Pärby sjukhus</i>	37
Departementschefen	38
<i>Anordnande av promenadgård vid Pärby sjukhus</i>	38
Departementschefen	38
<i>Anordnande av promenadgård vid sekundäravdelningen i Olofsfors</i>	39
Departementschefen	39
<i>Förvärv av Brotorps arbetshem</i>	39
Departementschefen	41
<i>Elektriska arbeten vid vissa statens sinnessjukhus</i>	42
Departementschefen	43
<i>Utredningsmedel</i>	43
Departementschefen	43
Utrustning av nya sinnessjukhus	44
Departementschefen	46
Sammanfattning och hemställan	46